

2

p dolce

Red. * Red. *

p

Red. * Red. * Red. * Red. *

con duolo mf

f

p

52. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, DECEMBER 25.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkronika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekre a postailag meg-
határozott viteldíj is csatolandó.

LUINI MADONNÁJA.

A Z ESTERHÁZY-GYŰJTEMÉNYBŐL származó két Luini-kép, melyeknek egyikét ezimképünk mutatja be, méltán büszkesége a Szépművészeti Múzeumnak. Nemcsak azért, mert a renaissance egyik nagy mesterének alkotásai, hanem azért is, mert a művész után az utókorra maradt csekély hagyatékek legjavához tartoznak.

Luini művészetének fátuma az, hogy azonnal egy nagyobb, hatalmasabb egyéniséget idéz elénk: Lionardo da Vincit. De ez viszont egyúttal szerencséje is, mert könnyen arra készítt, hogy mesterének szavakkal soha meg nem közelíthető nagyságából, a Lionardo magikus nevéhez fűződő érzelmekből neki is sokat juttassunk. Azt a számtalan gondolatot, festői meglátást, témát, melyet da Vinci rajzaiban papírra vetett, titokzatos egyéniségének sok befejezetlen kísérletét tanítványai, követői törekedtek kidolgozni, megvalósítani. E követők egyik legtekintélyesebbike Bernardino Luini volt, az ő lelke oldódott fel legtökéletesebben a mester lelkében. Ellenmondás, egyéni vonások nem maradtak benne s ha valami maradt is, az nem gyarapodás volt, hanem csak az, hogy nem tudta akként, oly hatalmas, mindent megoldó és leigázó erővel ábrázolni a világot, mint Lionardo.

Élete folyásáról nem sok feljegyzés maradt. 1475 és 1480 között Luinóban a Lago Maggiore mellett született s 1533 után halt meg. Életét Felső-Olaszországban töltötte, hol kisvárosi templomok, kolostorok falfestményeit festegette, majd Milanóban élt, hol a Brera, Ambrosiana és magánképtárak őrzik legtöbb alkotását. Külföldre az Angliába jutott pár jó képén kívül nem sok képe került, a kontinensen nálunk van legjobban képviselve.

Luini nem tartozott Lionardo közvetlen környezetéhez. Első művei azt mutatják, hogy Borgognone nemesen komoly és őszintén ájtatos művészetének hatása alatt állott. Csakhamar rabul ejtette azonban őt is, mint Felső-Olaszország többi művészt, Lionardo varázslatos egyénisége. Da Vinci világfelfogása pedig teljes szakítás volt a múlt idők askétikus irányával, ra-

LUINI MADONNÁJA A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN.

jongó keresése volt az a természet s az élet szépségeinek, melyeknek fő megtestesülését az emberi test lágyhajlású vonalainak összhangjában, az emberi arc sejtelmes szépségében találta. Lágy, szerelmes bájoságtól áthatott, titokzatosan érkei élnívágás hatja át Lionardo egész művészetét, mely alakjainak arcán valami megmagyarázhatatlanul sejtelmes mosolylyá válik. Vajjon e mosoly az életörömeinek sejtelmes mosoly-e, mely egy mindent megoldó lélek derült magábatekin-tését rejti?

Ez a hangulat rajta nyugszik Luini művé-szetén is. Az ő Madonnái is mesterének mind-ent megoldani látszó, de semmit el nem áruló mosolyát viselik arcukon. Luini egészen el tudott merülni da Vinci egyéniségében, úgy, hogy nem egy képét sokáig annak tulajdoni-tották. Legjobb képeit háromszögletű kompozí-cióban festi meg; színezése lágy s a színek egy-másba olvadók. A mozdulatok, a ruhák esése enyhe, harmónikus, mint egy dallamos mel-ódia, képein nincs semmi, ami a quattro-cento szögletességére emlékeztetne. Csupa gyö-nyörű arcot ábrázolt, kizárólag Lionardo arcait, egy finom az áll felé erősen keske-nyedő typut. A férfiarcok ő nála is nőiesek. Öregkort, az élet viharaitól felszántott arco-ka ő sem festett, az ő világában a reszkető aggnak nem jutott szerep.

Volt egy idő, mely a milánói festőkben, s így Luiniben is, csak epigonokat látott, de az újabb kor igazságosabb vele szemben. Erre az elnevezésre csak azok szolgálnak reá, kik saját kis egyéniségüket öntik a nagyoktól öröklött formákba. S ezért Luini nem érdemi az epig-on nevet: képei torzítatlanul tükrözik meste-re lelkét, genálian hű eszköze volt ő a világ egyik legnagyobb szellemének.

Farkas Zoltán.

ÖREG UR DALA.

Nem tudom én, mi történt a világgal —
Egyszeriben elfogyott a madárdal,
Messe földnek sehol egy szála virága:
Beálltam az öreg urak sorába.

Isten hozzád, dinom-dánom, tivornya!
Már ezután vízbe fürdöm, nem borba,
S ha iszom, hát elég egy-egy pohárka —
Beálltam az öreg urak sorába.

Egykor égő, sziporkázó rakéta,
Passogok most mint moesárban a béka;
Nótám is csak kuruttolás, hiába!
Beálltam az öreg urak sorába.

A mindent ennek a rongy világnak,
Hogy az ember ilyen hamar lebegyad,
S nem marad csak üres pohár utána!...
Beálltam az öreg urak sorába.

No de se baj! ha felhős is felettem:
Csinálja más okosabban helyettem,
S ragyogjon rá boldogabb kor sugára
Ha beáll az öreg urak sorába!

Endrődi Sándor.

FUT A VONAT...

Fut a vonat az éjszakában,
Alszik a falu feketén.
Csak egy házacska ablakából,
Reszket ki egy kis sárga fény.

Ott most valami baj vívódik,
Valaki hal, vagy születik,
Élet-halál kérdése dől el
Ott most talán szürkületig.

Fut a vonat az éjszakában,
Mindig parányibb lesz a fény,
S távol, elől már lángok égnek
Az égtáj érkező ivén.

Lángban ragyogva áll a város,
A mulató, nagy paloták, —
S hogy, hogy nem: azért mást se látunk,
Bármerre járunk, jön utánaunk
Az a magányos mécsvilág.

Szöveg Gyula.

A GALAMB PAPNÉ.

REGÉNY.

(Vége.)

Irtó MórícZ Zsigmond.

Csak azon kesergett szívzakadt búval, hogy mi lesz az ő kis drágájával, ha elfogja hagyni az a him, a kinek ő csak egy kősa galambocsa. S szinte nem is azon törte már a fejét, hogy engedje-e elmenni a feleségét, ha a sors úgy hozza, hanem azon, hogy vissza fogja-e fogadni, ha úgy hozza a sors!

E közben rettenetes gyorsan közeledett az értekezlet ideje. S Énok keserű mosolylyal figyelte az asszonyi lélek különösét. Míg szemmel látta, nyitott szemmel, hogy az asszony azon töri a fejét, hogy minél előbb s örökre elmenjen tőle, egyúttal képes rá, hogy a legnagyobb gazdasszonyi ambícióval tervezze a híres lakomát, a mely el fogja dönteni az ura karrierjét. S nem egyszer említi is, hogy ki akar tenni magáért, a sok pletykás papné hadd irigykedjen és pukkadozzon, milyen nagyszerű gazdasszonyi kapott a gáti pap.

Nem értette ezt a különös és összetett jelle-met, a melyben most a szeme előtt a legellen-tetesebb megfigyelésekre volt alkalma. Ugyan-azon a napon, a melyiken neki úgy tűnt fel, mintha az a két ember, a felesége, meg annak a kedvese úgy ülnek egymás mellett az ő szeme láttára, mintha csak a titkos jelt várnák, a melyben fel fognak kerekedni s repülni, messze, messze: ugyanakkor Ica veszekedett a cseléd-del, hogy a veteménymagvakat nagyon is közel rakta a sparherhez; azok ott megromlanak.

Mi köze a veteménymagvakhoz? Hol lesz ő már akkor! S mi köze neki a gáti pap karrier-jéhez, kié lesz ő akkor, mikor az kiviríthatna!

Egyszer csak váratlanul, mert már szinte meg is feledkeztek róla, megjött a korszolya. Iczának rögtön roppant kedve jött hozzá. Menni akart még aznap délután korszolyázní. De nem lehetett elmenni, csunya idő volt, nagy hófúvás. Vártak másnapra. Akkor sem lehetett, vendégek jöttek s olyankor igazán rossz nap volt. Ha Ábris ilyenkor jött, egy percig sem maradt, valami ürügyet talált, mért szólott be, s azonnal elment. Valóban, mióta itthon van, egyáltalán nem váltott szót senkivel, csak velük.

Megint eltelt pár nap s csak az összejövetel előtti délutánon mehettek el korszolyázní. Énok a maga szelíd, csendes modorában kö-nyörögve szólott, hogy ne menjenek. Az asz-sony csak azért is, megjegyzés nélkül, mintha figyelembe se venné már az urát, indult.

Kis prémes kabát volt rajta. Az ura czipelte a bundáját. Ábris komolyan, udvariasan ment velük. A kerten mentek le a Tisza felé. Egyenesen ki a mezőre. A hó tetején mehettek előre, mert szép simára s keményre volt az fagyva. Szinte korszolyázní lehetett volna azon is. Az asz-sonyokának a friss levegő megjött a kedve, nagyokat kacagott, ha a sarka alatt beszakadt a hó szironya.

Az ura karonfogta s nagyon megmelegedett a szive, a mint érezte, hogy az asszonya nem tiltakozik ellene. Már olyan szerény igényű volt, hogy azt is kitüntetésnek vette, ha nem volt rideg és eltasztó.

A végtelen hőméző gyönyörtén szikrázott a szemük előtt s hunyorgatva kellett nézniök, ha kutatva pillantottak előre, merre menjenek. Az asszonyka eltévedt s erővel azon dispu-tált, hogy jobbra van a Tiszaöntés, nem balra. Énok, a ki itt nőtt fel, jobban ismerte a ha-tárt, mint a tenyerét s nevetett. Megint valami olyan érzésük kezdett támadni, mint a mézes napokban.

Bizony, hogy eltelt az idő! Már félesztendő házasok!

Találtak egy hatalmas tükörsima jeget. Ica tapsolt, visongott és ujjongott örö-mében.

Mind a két férfi egyszerre ajánkozott, hogy felcsatolja a korszolyáját. Ica az urának adta a lábcsakját, de a másikkal kaczerkódott.

Énok csak úgy talpon merészkedett be a jégre, a mely szélen havas volt, de beljebb si-mább, mint az uráé, a míg az elvégezte a kollégiumot s még csak nem is titkolja a gyalázatos, sőt maga beszélt el, hogy diák volt az ura s náluk lakott, mikor megfogta magának. Képzelné lehet, milyen vén lány

többé az ő kiáltását, hogy vigyázzanak: lékbe, repedésbe ne ütközzenek.

Csak egymást hallották. Egymás szive dobo-gását. Nem szólottak egy szót sem, csak sika-modták, sikamlottak, mint a sirály a levegőben. Mind a kettő kitünő korszolyázó volt.

S a szegény férj a legkomikusabb és a leg-szánalmasabb látvány volt, a mint ott sikárkó-zott széles, biztos talpain, míg az életpárját rábizta egy pár sin korszolyára, meg egy világ-kalandorra...

Már agyonfagyott, mikor a teljes sötétség-ben előkerültek a szőkevények.

Hallgatva és furesán, sokszorosan elváltó-zott érzésekkel mentek hazafelé a sötétben, a mely roppant sűrűn és szörnyű rémesen fogta körül őket.

Az asszony eleinte nem fogadta el egyiknek a karját sem, de egyszer megsiklott s a két férfikar közül, a melyek egyszerre nyúltak eléje, az urát fogadta el.

S most elfacsarodott az Énok szive. Tudta, hogy az ő karján is a másiktól ábrán-dozik.

XXIV.

Ábris csomagolt.

Egész nap jöttek az ablakok alatt a kocsik és szánok, a papéknál együtt van a híres, a régen várt nagy társaság.

Elmosolyodott magában, a mikor arra gon-dolt, hogy a galamb papné most főzi ki az ura karrierjét.

Aztán tovább csomagolt. Végre elhatározta, hogy elutazik. Talán épen Indiába, de ha csak Budapestre is, olyan jól és igazán elutazik, hogy ide többé nem jön vissza soha.

— No, majd kiheverik! — mondta magá-ban. — Igaz, kellemetlen, hogy nem lesz kinek elmesélni a nagyszerű esetét, a lakomát, de majd csak kiheverik.

A vén huszár jött be hozzá.

— Instállom, valami levelet hoztak.

— Add ide.

Intett neki, hogy menjen ki.

Felbontotta a levelet. El nem tudta gon-dolni, ki küldi, gyerekes, vagy asszonyos írás, ismeretlen betűk.

Elolvasta.

Kedves Thorsa.

Tudom, nagyon elesodálkodik, ha a leve-lemet látja, de nekem okvetetlen kellettét írni magának. Tudja, meghalok az utálattól. Egészen oda vagyok. Már azt sem tudom, fú vagyok-e, vagy lány. Ha csak egy cepp szive van, az Istenért, jöjjön értem! Jöjjön értem, Ábriska. Ábriskám, drágám, egyetlen, imá-dom magat, maga azt tudja, Te tudod, gyere értem, mert meghalok az utálattól... Légy este öt óraker kocsival, vagy jobb lesz szá-nal, a kert hátlusó kapujánál és vigyél el innen! Meg kell örülni az utálattól!

Iczád.

Ábris szomorúan nézte a levélkét. A mélyen-telen kis levélkét, a melynek, hajh, nincs fog-na-tja.

— Drága kis jószág, — mondta. Könyy gyűlt a szemébe.

— Szegényke, kis angyal, drága! Hogy soha-sem látom többet. Csak majd ha vén asszony lesz, csak majd akkor, mikor már nem hal meg az utálattól, ha egy csomó papné beállít hozzá. Sokáig nézte a betűket s nagyon furcsa volt neki, hogy sohasem látta még írását ennek az édes kis furcsa asszonynak.

Drága kis betűk. Kis bolondos betűk. Olyan furcsák, olyan aranyosak vagyok, mint a ki ide körmölt benneteket. Ti kis iskolágyerek betűk...

Megesókolta őket s aztán gyorsan tovább pakolt.

XXV.

Délután öt óraker Ica a vállára borított egy nagykendőt.

— Hová mégy drágám? — szólott oda neki Miskolcyné, a legkellemetlenebb minden ven-dég papné közt. Egy szűcsnek a lánya, a ki tíz esztendeig várt az urára, míg az elvégezte a kollégiumot s még csak nem is titkolja a gyalázatos, sőt maga beszélt el, hogy diák volt az ura s náluk lakott, mikor megfogta magának. Képzelné lehet, milyen vén lány

PALLAVICINI GYÖRGY ÖRGŐF ÉS JEGYESE, ANDRÁSSY BORIS GRÓFNŐ. — Strelaky fényképel.

lehetett, mikor összeesküdtek, ha ő már tíz évvel azelőtt is olyan nagy lány volt, a kinek házasságon jár az esze s gavallért fog ma-gának.

— Kimegyek, drágám, — mondta Ica, — valamit elrendeltem a — személyzetnek, s most meg akarom mondani, hogy már nem kell.

Gúnyosan beszélt, sértően és kötekedve. Miskolcyné nevetett.

— Minek tartasz személyzetet, akkor nem kellene anyi ellentmondó parancsot adni!

— Hozzá vagyok szokva, kedves, — mondta Ica robbantó nyájassággal, — nagyon hozzá szoktam otthon.

Ezzel elment, s kacagott magában, hogy: most kapott egy falatot a nyavalyás.

És sietett ki a kertbe. Ábrisnak akarta meg-mondani, hogy már letett a dolgról. Nem utazik el, hadd maradjon csak minden a régi-ben. Jöjjön el holnap, hiszen inkább azt várják meg, hogy ezek a szarkák elmenjenek, mint hogy ők hagyják el a fészket.

A kert mögött minden csendes volt. Sehoh semmi kocsit, semmi szán.

Ica elámulva nézett körül. Az ő számítása szerint már itt kellene várnia a szának.

Hallatlan! Az az ötlet döbbsentette meg, hogy talán nem is jött el.

Az lehetetlen. Dobbantott a lábacsakjával. Aztán várt, várt, semmi zaj. Nem terem elő a szán a két tüzes paripával a föld alól, sem a hó alól.

Mégis csak hallatlan! — Ilyen család! — kiáltott fel magában Ica.

S tovább várt, még egy pár percig. — Hitvány fráter! — mondta ki az itéletet. — Hitvány fráter! A szemem elé ne ke-rüljön többet! Ha Énoknak izentem volna ezt, pláne irtam! irtam! Hallatlan! Énok négy-lovas hintóval várt volna. Ah, nincs is több olyan ember a világban, mint Énok.

Még pár pillanatig várt, aztán gyorsan meg-fordult, s felszaladt a kerten.

Beleütődött a sötétben egy fába. Aztán elesett, alig tudott feltápászkodni.

Úgy szepegett, mint egy gyerek. Pisszegett, s nem mert sírni!

A mikor már egészen közel volt az udvar-hoz, valami gyanus neszt hallott, a mitől úgy megjéjt, hogy meg kellett állania. A térde

remegett, a lélekzete elakadt s biztos volt benne, hogy mindjárt megeszi a farkas.

— Jaj Istenem, — gondolta el, — minek is jöttem ide, a hol mindenki gazember és farka-sokkal van tele még az udvar is.

— Ica, Ica, Iczám! — kiabált az ura. Ó nem mert szólani.

De Énok mégis megtalálta, meglátta a sötét-ben is hozzá szaladt.

Felfogta erős karjaiban az ájuldozó asz-sonyokát.

— Lelkem, egyetlenem, hol jársz itt? Te kis angyalom, édes, édes!

Nem talált szavakat, hogy hirtelen kifejezze ijedségét, szerelmét, örömét, csak egyre ismé-telte:

— Édes, édes! És bebugyolyolta a nagykendőbe.

Az asszonyka kényszeredetten elnevette ma-gát. Az jutott eszébe, hogy az ura épen úgy csavarja körül rajta a kendőt, s úgy veszi az ölébe őt, mint a pólyásbabát szokás.

És erről hirtelen eszébe jutott valami, úgy, hogy elhallgatott s remegni kezdett.

— Mi bajod gyermekem? — sottogta szen-vedélyesen az ura.

— Beteg leszek! — sottogta az asszony. — Az Istenért, mi bajod?

Az asszonyka csak szepegett. Énok igyekezett meglátni az arcát, de olyan sötét volt, hogy lehetetlen volt, hát odaszori-totta az arcához, hogy érezze.

— Mi bajod, mit érzel? — sürgette ret-tegve.

— Nekem gyerelem lesz! — nyögte az asz-sony.

A férfi úgy érezte, mintha megnyitott volna alattuk a föld s most rettenetes sebességgel repülének világatlan világokon keresztül.

— Én már régen tudom, — sottogta az asz-sony, — csak nem merem megmondani!

A férfinak repestet a szive és édes könny-patak eredt meg a szeméből. Forrón magához szorította az asszonyt, de abban a pillanatban kíméletesen el is tartotta. Nem szabad!...

S nem birt mozdulni, mintha gyökeret vert volna a lába.

Úgy emelte terhét, mintha a téli éjszakában ő volna az a boldog csodafa, a mely érett gyü-mölcsökkel virágzik.

— Édes, édes feleségem, mindenem, minde-

dem, életem, üdvösségem, mindenem, — da-dogta, szinte megbénnult szívvel.

Hiszen akkor mindent ért. Azt a sok sze-szélyt s mégis sok gondoskodást.

Az angyal. Öntudatlanul hogy vivódott benne a lány s az anya.

Az első szabad akart lenni, a másik pedig építette a fészket. És milyen nagyon, nagyon jól sikerült minden, a mit csinált.

Lám az angyal, még a szeszélye is mind igazi gyümölcsöt terem. Az imént vérig meg-bántott egy papnét, egy vendéget. S a többiek mind alig-alig várják, hogy körülrajongják és agyonbeczezzék. Mert mindannyiuk szivéből volt, hogy végre van valaki, a ki jól letörte a szarvát a szűcsmester pókhendi lányának.

Ki merte volna ezt más megtenni, mint a galamb papné!

S Pap Énok oly hő szerelmmel öleli magá-hoz s úgy tartja karjain a maga mennyországát, a hogy csak tarthatja egy szerelmes férj a maga dicső kis feleségét, a kinek minden szava, min-den mozdulata álom és áldás! Áldás!

A FEKETE POSTA.

Elbeszélés. — Irtó Lengyel Menyhért.

Akkortájt a Garda-tó mellett voltam, nagy magánosságban éltem s hétszámra nem beszél-tem senkivel. A penzióban forrt és pezsgett az élet, emberek jöttek-mentek, vidámak vol-tak és mámorosak a fiatal tavasztól, mely egészen korán ült be a völgybe s ott nagy lakodalmat rendezett: ragyogó napsugarával csodálatos színekre festette a nagy tó rengő vizét, a völgyben friss virágokat nyitott s ál-landóan derült mély kék eget borított a vi-dékre. Mindetől az emberek egészen megbő-dultak, kiabáltak, nevettek, futkároztak, az életöröm kipezsgett belőlük, megszépítette őket, a penzióban hirtelen szerelmek lobban-tak fel, máról-holnapra apró vígjátékok és drámák játszódtak le; — nagyon mulatságos lehetett. De mondom, engem ez mind nem érdekelt, az öntudatra ébredés szomorú fiatal esztendőm éltém, mikor az ember igazán kezd gondolkodni s konokul el van szánva arra, hogy végére jár a világrejtélyeknek, a vég-okoknak, az életjelenségeknek — mindannak, a mi misztikus és sötét kérdőjelként mered fel a gondolkodó ember előtt. Akkor még nem

hittem, hogy megfejthetetlen kérdések is vannak s megdöbbenve állottam meg az élet nagy zürzavara előtt, kutatva az utakat s a lehetőségeket, melyek segítségével eligazodhatok benne. Így barangoltam be a virágos völgyet s a sziklás tópartot, magamba mélyedve, gondolkodva és nagy belső küzdelemmel — azt hiszem, egy kicsit beteg is voltam.

Egy este a tó partján ültem, azon a helyen, a hol különösen szerettem tartózkodni. Hátam megett a kivilágított villasor, a zajgó, eleven kis fészkek, előttem a sötét tó, melyet ilyenkor még mélyebb árnyékba borítottak a partjain egyenesen ég felé meredő különös rajzú hegyek, melyek sziklái közt egy-egy ciprusfa állt hallgatagon. Messziről, a hullámos, sötét vizek mélyéből, néha hajó közeledett, vörös és fehér lámpáinak fénye remegve sávozódott szét a habokon. Nagyon szép volt.

Sokáig ültem itt, gondolkodva és szemlélődve s jó későn vettem észre, hogy mellettem a padon, a sötétségben egy másik hallgatag ember ül, ugyanolyan csendben mint én, csak a mint a hajó közeledett, mozdult meg s vált nyugtalanabbá. Azután félénken s szinte bocsánatot kérve, hogy zavar, megszólított:

— Nem tudja uram, hoz-e az a hajó postát?
— Nem hiszem, — mondtam — ez kiránduló hajó, Gardonneból jön vissza fürdővendégekkel, a postát pedig vasuton kapjuk.

— Délelőtt, ugyebár?
— Igen, délelőtt tízkor az elsőt.
— Biztos ez, uram?
— Egészen bizonyos.

Elhallgattott, csöndesen ültünk egymás mellett. Azután egy kis idő múlva, mintha nem is direkt nekem mondaná, megszólalt:

— Szép hely ez, milyen szép hely.
— Nagyon szép, nyugodalmas, mondtam én is és mert rokonszenvesnek tűnt fel nekem ez a csöndes ember s oly régen nem beszéltem senkivel, tovább fűztem a beszélgetést, azon a módon, a hogy az ember ismeretlenekkel beszédben szokott ereszkedni.

— Mióta tartózkodik itt Ön?
— Tegnap jöttem.
— S meddig marad?
— Holnap reggel utazom, az első vonattal.

Megint szünet, azután már ő kezdte:
— S Ön mióta van itt?
— Három hete.

— S kellemes itt a tartózkodás?
— Rendkívül. Nagyon megnyugtató. Nekem ugyanis egy kis nyugalomra van szükségem — mondtam — egy kicsit ideges vagyok.

Sohajtott.
— Nekem is kellene egy kis nyugalom, pihenés. Szeretnék itt maradni. Ha lehetséges volna.

— Tovább kell utaznia? Hova megy? — kérdeztem.

— Nem tudom még... talán Veronába, vagy lejjebb Bolognába... vagy talán Firenzébe... még nem tudom.

— Ha nincs határozott célja vagy terve, nagyon ajánlom, hogy maradjon itt, ennél szebb helyet nem igen talál.

— Igen, magam is szeretnék itt maradni, de mégse lehet — s habozva tette utána — a posta miatt nem lehet.

— Értem — mondtam — bizonyosan más-hová rendelte a leveleit, fontos leveleket vár s azokért utazik el.

— Dehogyan — mondta élénken — a leveleim holnap ideérkeznek s épen azért fogok előbb elutazni.

Ezt már nem értettem. A dolog oly különös volt, hogy nem is akartam tovább feszegetni. De most már ó lett közlekeny, megsejtette bennem az érdeklődőt, azt, a ki talán vigasztalhatja, s az olyan emberek közlekenységével, a kinnél megkönnyebbülés, ha magukról beszélhetnek s az önkínzás egy nemvel tájékozódni az addig titkolt fájdalomakat — csendesen beszélni kezdett:

— A posta miatt nem maradhatok. Nem különös-e az, hogy az ember sohasem lehet tőle nyugton? Elszökik, menekül, megül a világ egy szép csendes zugában, hegyláncok zarájk be mögötte a láthatárt, folyók és tengerek és idegen országok fekszenek közte és az otthona között, mégis egyszer hazulról elröppen a hír, borzasztó gyorsasággal száll

át országokon, hegyeken, tengereken, eléri az embert és szíven találja. Nem lehet előle elmenekülni. Nem borzasztó ez? — Nem nyugtalanító ez?

— Hát rossz híreket vár hazulról? — kérdeztem részvétellel.

— Istenem — mondta szomorúan — mit várhat mást az ember. Úgy-e van egy csomó más ember, rokon, barát, szülő, testvér, a kiknek a sorsa elválaszthatatlanul össze van kapcsolódva a miénkkel. Aggódunk értük. Elkerülhetetlen, hogy ezek közül valakinek baja ne essék és jön a hír és megebezz, leterít bennünket. Nem lehet előle kitérni. Én különben nemcsak azokért aggódom, a kikhez közel állok — ismeretlen emberek sorsa is számmal tölt el. Mind egy testvér vagyunk s a végzet mindnyájunkhoz mérten egyformán kegyetlen — még talán ahhoz inkább, a kinek meg kell tudnia, milyen szerencsétlenség történt a másikkal.

— Ez az aggodás, várakozás, rettegés — mondtam én — csak beteges állapot, a lehangolt idegrendszer gonosz játéka, meg kell tőle szabadulni.

— Hogyan? — kérdezte csüggedten.

— Elébe kell állani minden jó vagy rossz hírnél, bátran. Maga az aggodás és félelem sokkal gonoszabb, mint a legrosszabb valóság. A félelem ellen kell küzdeni, mint egy egészen célszerűtlen és felesleges dolog ellen. A félelem rontja meg az ember életét. Le kell gyűrni, — de ez csak úgy lehetséges, ha az ember ismeri a gyökereit, a sötét barlangot, melyben a félelem rémei tanyáznak. Ez a barlang pedig az emberi lélek.

Érdeklődve nézett rám.

— Igen, tudni kell, hol tanyázik a félelem és mi táplálja. És tudja-e, hogy mi táplálja? Az öntudatlan gonosz gondolat. A ki fél, mind rossz ember.

— No de kérem — mondta méltatlankodva — ez nem lehet. Épen az a bajom, hogy nagyon lágy szívű, gyenge ember vagyok, a ki mélyes részvétet érez minden emberi baj iránt.

— Tudja miért? Mert titokban, szinte öntudatlanul is azt kívánja, hogy másokat baj érjen. Mert valami lappangó, titkos vágya, hogy valaki, a ki magához közel áll, elpusztuljon. De erre gondolni se mer. És hogy ne kellessen rá gondolni, inkább másra gondol.

Inkább fél. Így bünteti meg magát azért, hogy rosszat kíván valakinek. Nézzon csak bele jól a saját lelkébe, adjon csak egyszer számot magának egészen színtelenül, hogy mi történik odabenn. Gyűjtson csak egyszer gyertyát a barlangban, majd meglátja, hogy mi lappang ott a sötétben. S ha tudatára fog jutni annak, hogy mi az igazi ok, ha megismeri magát, akkor eltűnik a félelem s marad a valóság, annak megismerése, hogy a lélekben egy csomó gonosz indulat is ott lappang, hogy az ember csak felelősséggel, jó, másik felében gonosz és könyörtelen. S ezt tudni kell, ezzel számot kell vetni. Nem kell komédiáznia saját magunk előtt — a képmutatásból származik a rettegés, az azon való rettegés, hogy egyszer csak leleplezett bennünket s kiderül, hogy nem is vagyunk olyan jók és érzékenyek, mint a milyennek látszani szeretnénk. Gondolja csak ezt végig s majd meglátja, hogy felszabadul a lidércnyomás alól. Nekem elhiheti, mert én már keresztülsíntam ezt a szabadulást.

Elhallgattam s még azután sokáig ültünk egymás mellett, gondolkozva s a nagy vizet nézve, melyen mind sötétebb színekben terült szét az éjszaka.

Egy idő múlva megint megszólalt.

— Igaza lehet. Csak egy kis razzitát tartotam s máris rájöttem, hogy igaza lehet.

— Tehát itt marad, szépen megvárja holnap a postáját, felbontja s jöjjön, a minek jönni kell — a jó vagy rossz hír, mindent el kell fogadni úgy, a mint van. Így lesz?

— Nem, ezt még nem merem. Egyszerre még nem merem. Belátja ugy-e, hogy valami átmenetet kell csinálni. Már egy hónapja utazom egyik helyről a másikra s a postám mindig jön utánam, nyomom követ. Eddig nem mertem bevárni, még holnap se merem. Hanem talán lehet valamit csinálni.

Gondolkodott, azután felállt, hozzám lépett, a kezét nyújtotta.

— Uram, én Önt nem ismerem, de biza-

lomma vagyok Ön iránt. Ön megmenthet engem, segíthet rajtam.

— Szívesen, feleltem készséggel.

— Én holnap reggel mégis elutazom. Veronába megyek. Meghagyom Önnek a czimemet. Ön pedig legyen olyan jó, menjen el holnap a postára s vegye át a nevemre érkezett leveleket. Azután bontsa fel őket, nem bánom, bontsa fel őket. Olvassa el s küldjön egy rövid sürgönyt, csak annyit, jó vagy rossz hírek jöttek-e. Ezt meg kell tennie. Ez lesz az átmenet, egyszerre magam meg sem merem megcsinálni a dolgot. Segítenie kell rajtam. Megteszi.

Megígértem neki, mert láttam, ez mennyire megnyugtatta. Azután hazamentünk. Másnap reggel ő elutazott s én elmentem a postájáért. Nagy halom levele feküdt ott. Nem mondom, hogy magam is nem voltam egy kicsit izgott, a mint a vésszes leveleket átvettem, melyek mint a kopók üldöztek egy szerencsétlen embert. Azután hazamentem, nekikészültem s felbontottam a borítékokat. Szabószámlák voltak benne, eljegyzési értesítők s növegyeti közgyűlésekre szóló barátságos meghívások.

NÁZÁRETH ÉS A TÁBOR-HEGY.

Caifa szűk sikátoraiból kifordulva s hátunk megett hagyva a Carmel-hegyláncnak a tengerbe kiugró legendás szirtfokán épült karnelita-kolostort, narancs- és pálmaligeteket között rátérünk a názárethi országhútra. Észak felől, a sarlóalakú tengerből túlsó szélén, még föl-föl csillan a messzeségben a nekünk magyaroknak különösen nevezetes Akka város hajdan erős falával s büszkén a távolba tekintő minaretjével, hol II. András királyunk, mialatt kereszties vitézei a Tábor-hegyet vívták, főhadiszállását tartotta. Híres e város még arról is, hogy Napoleon 1799-ben három hónapi sikertelen ostrom után kudarczczal volt kénytelen falai alól elvonulni.

Jobbról az erdős Carmel-hegylánc, balról a Kison-folyó síkja állandó kísérlők názárethi utunkon, míg csak el nem érjük a haroszeti völgyessel borított magaslatot, honnan utolsó remek kilátás nyílik a tengerre. Innen kezdve utunk hepe-hupás vidéken, több nyomorult falun át vezet tovább, mignem Japhia festőien fekvő városkánál hirtelen feltárul szemünk előtt a mélyen alattunk egy völgykatlanban fekvő Názáreth apró, kedves házikóival s az azokat övező csinos kertekkel.

Názáreth, hol a Megváltó ifjúságát töltötte el, s hol a zsinagógában mondott beszéde miatt a zsidók haragját hívta ki maga ellen, a keresztény világnak ma is nevezetes zarándokhelye. A mintegy 12,000 lelket számláló városkának kétharmada keresztény, a mi ritkaság eme vidéken. A különböző keresztény felekezetek templomok, iskolák, kórházak s egyéb jótékony intézetek fenntartásával versenyeznek egymással. Leghatalmasabb közöttük a görög-keleti és a római katolikus egyház.

Názáreth nevezetességei között első helyen említendő a kinyilatkoztatás temploma, mely egy földalatti sziklabarlang fölött épült. E barlangban történt meg állítólag a kinyilatkoztatás, miként azt az oltáron levő felirat: «verbum caro hic factum est» tanítja. A barlang tetejéről egy hatalmas gránit-oszlop csüng alá, hol állítólag a szűz Mária állott a kinyilatkoztatás alkalmával. A hívők természetfölötti csodaerőt tulajdonítanak az oszlopnak.

Nem messze a templomtól mutogatják ama másik földalatti sziklabarlangot, hol szent József asztalosműhelye volt s hol a gyermek Jézus is tartózkodott. A francziskánusok templomot építettek most a barlang fölé. Egy kis kápolnában a szent családot ábrázoló festmény látható: József a gyalupadnál dolgozik, mellette Mária s a kis Jézus könyvvel a kezében.

A zsinagóga helye, hol Jézus tanított, nem állapítható meg pontosan, a görögök a maguk részére vindikálják azt. Épen így a «Mensa Christi» hitelességéhez is sok szó fér.

Etnográfiai tekintetben legérdekesebb látnivaló a Mária-forrás, melynek vize a görög Gábrriel-templom alatt átfolya, egy félkör-alakú boltozatos kútnál a szabadba folyik. Számos legenda fűződik hozzá. Naphosszat, de különösen estefelé, názárethi asszonyok, érde-

1. A magyar keresztiesek által megostromolt bástya a Tábor-hegyen. 2. Názáreth látképe. 3. Mohammedán mecset. 4. A kinyilatkoztatás temploma. 5. A kereszties templom és kastély romjai a Tábor-hegyen. 6. A szent József barlang-műhelye fölött épült templom. 7. A Mária-forrásnál.

NÁZÁRETHI KÉPEK. — Sobllecher Emil félvételei.

kes viseletükben s festői korszókkal tömegesen keresik fel a kútat, mely egyedüli forrás a helységben.

Názárethből mintegy három órai lovaglás után fönny vagyunk a Tábor-hegyen. A felfolyóhoz hasonló, 562 méter magas Tábor-hegy hirtelenül emelkedik ki a környező dombok s az Ezdrelon síkjából. A hegy törében nomád beduinok tanyáznak, kik bizonytalanná teszik a vidéket. Az út kigyózza vezet föl a hegy erdős s meredek oldalán, hol mindenféle vadállat, így hiéna is, igen gyakori.

A hegytetőről főlseges panoráma tárul fel szemünk előtt. Egész Galilea, a maga teljes szépségében terül el alattunk Kelet felől a Tibériás-tó északi csücske csillog föl, azon túl a távol messzeségben a Haurán kéklő hegyláncza, majd a Yarmuk-folyó mély bevágása látszik ide, délről a Tell-El-Addsil ki-

aludt krátere emelkedik ki a síkságból, hol Napoleon 1799-ben a túlnyomó török csapatok felett fényes győzelmet aratott. Nyugat felé a tengerbe kiugró Carmel-hegy látható, míg északon a 2800 méter magas Hermon tör merészen az ég felé.

A Tábor-hegyet már ósidóktól fogva a Jézus elváltózási helyének tartották. Története visszanyúlik a zsidó királyság és a rómaiak korába. Nagy Antiochius már 218-ban K.r.e. várost talált a hegytetőn, melyet Itabryon (vagy Atabryonnak) neveztek. A keresztények a VI. században a szent Péter által indítványozott három sátor emlékeztetőre három templomot építettek itt, később pedig a keresztiesek emeltek kolostort és templomot, mely utóbbiak romjai máig is láthatók. Saladin testvére, Melik-el-Adil, 1212-ben újlag megerősítette a helyet, melyet öt évvel később a II. András

magyar király által a szentföldre vezetett ötödik kereszties hadjárat vitézei eredménytelenül ostromoltak. Később maguk a muzulmánok hagyták oda az erősséget, lerombolván a templomot.

A lapos hegytetőn ma a római katolikusoknak és a görögöknek vannak kolostoraik és templomaik. Mindkét felekezet a maga részére reklamálja az elváltózási igazi helyét. Egy, az arab középkorból származó kapun belépve, a latin kolostor területén vagyunk. A francziskánusok szives kalanzolása mellett megtekinthetjük a romokat, melyek különböző időkben származnak. Az erődnek nagy kőcsozákból összerakott alapfalai a rómaiak műve, míg a kereszties templom, valamint az ettől jobbra kimagasló kastély romjai a középkorból származnak. Minket magyarokat legjobban érdekelnék egy sarokbástyának romjai. A magyar

1825-BŐL VALÓ KALAPOK, EGYKORÚ DIVATLAPOKBÓL.

keresztesek meghágták már a hegy oldalát az 1217-iki ostrom alkalmával, sőt a szobán levő bástyát már be is vették, midőn a sötétség beálltával kénytelenek voltak visszavonulni. A másnap megismételt roham a vezérek között kitört viszálykodás miatt nem vezetett eredményre s az ostromló sereg eredménytelenül elvonult. Egyéb magyar vonatkozású emlék sajnos nem maradt fenn az utókorra.

Schleicher Emil.

A NŐI KALAP.

A leginkább magától értetődő dolog a világon ma, hogy a nők kalapban járnak. Sokkal inkább, mint a férfiak, mert a férfi csak a szabadban meg az utcán jár kalapban, zárt helyen majd mindig kalap nélkül jelenik meg. A nő ellenben kalappal a fején megy a boltba, czukrászdába, kalapban vacsorázik a vendéglőben, kalapban szüresüli teáját és fogadja a férfiak hódotát a jouron, — sőt még a templomban is kalapos fővel mondja el imádságát. A királyhoz audienciára is kalappal megy be. Egyetlen hely, a hova nőnek nem illik kalappal bemenni, a római pápa fogadó helyisége, mert egy régi etikett-szabály előírja, hogy a pápánál kalap nélkül, fekete csipkekendőben kell a hölgyeknek tisztelni. Nyilván épen ebből folyik az is, hogy a női eleganciának a tulajdonképeni attribútuma a kalap. Lehet egyébként a legfinomabb és legdrágább ruha a feleségeden, a cipője lehet a legjobb susztertől való, ékszeri túlragyoghatják összes barátai ékszereit, — ha a kalapja a mult saisonról való, hamupipókének, megalázzottnak fogja magát érezni és csakugyan, ő lesz a legkevésbé elegáns a többi nők között.

S ezt mi magától értetődőnek tekintjük. Akármennyi életet faragunk is a női kalapokra, belenyugszunk, hogy ez a legfontosabb része a női tolettenek, mert a saját szemünkkel látjuk, hogy a kalap a legfeltűnőbb disze a nőnek. Kivéve az utcát, minden egyéb helyen többnyire ülve látjuk a nőt s ebben

a helyzetben a ruha részletei kevésbé fontosak, a kalap ellenben legjobban szembe tűnik. S ha nővel beszélünk, mégis csak legjobban a fejét nézzük, tehát a kalap dekoratív hatása érvényesül legjobban. A diszes, drága, finom kalap a mi felfogásunk szerint elválaszthatatlan az elegáns nő fogalmától.

Ha most már a multba visszanezünk vizsgáljuk a dolgot, arra a meglepő tényre jutunk, hogy a nők mindössze talán másfél száz éve, hogy egyáltalán viselnek kalapot. Nagyon különös dolog, hogy ilyen későn, csak a XVIII. század vége felé jöttek rá, hogy a női test egyenesen megkivánja az esztétikai teljesség szempontjából, hogy a csúcsán, a fején megfelelő módon dekoráltassék. Az ókori nők — ez a társadalomban elfoglalt helyzetükből folyik, — köntösüket szemérmesen ráhúzták a fejükre vagy hosszabb utazáskor valami lapos kalapfélt tettek a fejükre. A középkorban is viseltek nők kalapot, szalmából font dísztelen valamit, a fejükön, de csakis a mezei munka alkalmával. A kalap a nőnek a régi

időben nem volt egyéb, mint védő-ernyő a napsugarak, esetleg az eső ellen, — ha diszesen, ünnepi alkalommal jelent meg valahol, akkor kalap nélkül volt. A maihoz képest épen fordítva állott a dolog: az urinőt az különböztette meg a parasztnőtől, hogy sohasem volt a fején kalap, míg a parasztnő kalappal dolgozott a mezőn.

Az úrinő és a jó módú polgárraszony főkötevényében járt. A főkötevényt is abból a szükségérvényéből származott, hogy a fejet valahogy dekorálni kell, a haj maga még nem elég, hogy a fej szerepét a nő megjelenés esztétikájában kellően kiemelje. Érdekes, hogy a kalap szükségét legelőbb és legjobban a művészek érezték meg a nőkön. Abban az időben, a mikor a nők még egyáltalán nem viseltek kalapot, a művészek, ha kedvük szerinti, dekoratív női alakokat akartak festeni, kalapot tettek modelljeik fejére. Rembrandt és Rubens például feleségeiket kalapban festették le, holott más nőkről festett arcképeiken egyáltalán nincs kalap. Úgy segítettek magukon, hogy a saját férfiúi kalapjaikat tették nők fejére, mert abban az időben a férfiak viseltek olyan diszes strucc- és madártollakkal gazdagon ékesített kalapokat, mint ma a nők. A ma is ismert úgynevezett Rembrandt-kalapot, mely manapság a nők kizárólagos disze, annak idején csak a férfiak viselték, nők csak trefából tették a fejükre. De olyan művészek szeme, mint Rembrandt és Rubens, már akkor észrevette, hogy mennyire kedvesebb, szebbé, pikánsabbá tesz egy bájos női fejet egy szép, hatalmas hatalmas tollakkal ékesített kalap.

A főkötevényt a XVIII. században, a versaillesi udvar elegáns világában és ennek révén egész Európa úri világában a hatalmas arányú fejdísz — a coiffure — foglalta el. Ez az a kor, a mikor a fodrász, a coiffeur a legfontosabb személy volt egy nagyúri nő udvartartásában, a mikor a dámák csak tórden állva tudtak helyet foglalni a hintóban, hogy torony-szerű frizurájukban kár ne essék, mire az estélyre érnek. Az ilyen frizura a francia királyság utolsó időszakában, Mária Antoinette

LOUISE-ELISABETH DE FRANCE KALAPJA.

SASKIA, REMBRANDT FELESÉGE, FÉRFI-KALAPPAL.

MISSISS SIDDONS, GAINSBOROUGH FESTMÉNÉN.

MADAME SÉRIAT À LA GRECQUE KOSZTUMBAN, DAVID FESTMÉNÉN.

A NŐI KALAP MULTJÁBÓL.

1. A csernavölgyi sziklafalon élő fekete fenyő. 2. Amerikai mamuthfenyő egy szép példánya Herkulesfürdőben. 3. Őszi lucfenyő erdő a Lepusnik-mare völgyében, a Retyezátban. 4. A lucfenyő alkotta fenyőerdő havasi felső határa a Retyezátban. 5. Viharverte fekete fenyő a Domoglu hegyen. 6. Védettebb helyen fejlődő piramis alakú lucfenyők a Retyezátban.

FENYŐFÁK.

királyné idejében óriási arányokat ért el; adataink vannak 150 centiméter magas frizurákról is. Az ily módon óriásira meghosszabbított fej alatt szinte törpének látszik a hölgyek teste. Hogy az ilyet nem lehetett magától természetesen hajból előállítani, az magától értetődik, — vendégfürők, tollak, (köztük különösen a kócsagtoll), selyem, bársony s egyéb díszek nagy szerepeket játszottak az akkori fejdíszben.

A francia nagyúri nő, kinek élete szalonokban, látogatásokban, gáláns kerti ünnepélyekben telt el, meg tudott lenni ily fejdíszszel. Az angol nagyúri nő ellenben, a kinek életében fontos szerepet játszott mindig a vidéki élet, a szabadban való kirándulás, lovaglás, mindenféle sport, már nem boldogult az olyan toronymagasságú fejdíszszel. Úgy segített hát magán, hogy megtartott az uralkodó francia divatból annyit, a mennyi megfelelt az ő életmódjának s a hiányt valami kalap-félével pótolta. Ez eredetileg valami turbán-féle volt, később mindenféle díszitmények jutottak hozzá. Gainsborough képein már olyan kalapokat látunk egy-egy hölgyön, a melyekkel bátran megjelenhetne akármelyik mai elegáns hölgy is a legelőkelőbb helyen.

A francia forradalom alapeszméinek legnagyobb részével együtt a női kalap is Angolországból jött át Párisba. Kezdetben csakis az új szellemi irányhoz csatlakozó nők, a szenzácionálisok viselték s inkább a politikai hitvallás, mint az izlés dolga volt. Az út azonban meg volt törve s a női kalap megkezdte hódító útját. Egyelőre még megtartotta a kalap a régi coiffure emlékeit, a turbánformát, a fátvölt, a fejkendőt, de csakhamar szerepelni kezd benne a szalmafonadék, selyem, mousseline és a kalap megkapja tulajdonképeni lényeges ismertetőjelét, a karimát. A forradalom háborúi elején aztán végleges diadalt aratott a női viselője a szalmakalap.

A XIX. század elején, 1815 táján az akkori

politikai irányzatnak megfelelőleg történt kísérlet a forradalom előtti divat visszaállítására, ennek azonban nem lett más eredménye, mint hogy a szalmán kívül használatba jöttek a finoman szőtt szövetek és csipkék is és érvényesült rajta a Biedermayer-izlés előszeretete a virág iránt. S mind nagyobb diszre törekedve, a kalap meghódítja a tollat, sőt az egész kitömött madár-testeket is.

A kalap karimájának nagysága folyton változik. Az 1830 körüli kalapoknak olyasformája a karimája, mint egy mai gramofon tölése. Egy dolog azonban változatlan marad rajta: mindig szalaggal kötik az áll alá. Szinte forradalom számba ment aztán a század közepe táján a kerek kalap, a melyet szalagok nélkül viseltek. Az a szalag-nélküliség akkor épen annyi gúnyt, kritikát és zsörtölődést keltett, mint ma az óriás-kalapok. De nincs az a konzervatívizmus, a mely a divatot fel tudná tartóztatni. A mi nagyanyaink idejében még a hallatlan kacérság jele számba ment, az ma közrendbeli öregasszonyos viselet. S ezóta följegyezni a női kalap változatait szinte lehetetlenség — a divat mindig a maga korának kifejezője s mennél gyorsabban és nyugtalanabban változik a közszellem és közizlés — annál jobban változik a divat is. Ezt látjuk a mi korunkban is és el lehetünk készülve, hogy ha soká élünk, még nagyon sokféle változatait fogjuk megélni hölgyeink fejdíszjeinek.

A FENYŐFÁRÓL.

Így karácsony táján, mikor általános érdeklődés fordul a nálunk egyetlen télizöld fa, a fenyőfa iránt, hogy ezt, mint karácsonyfát, legrövidebb ünnepünk díszül alkalmazzuk, talán nem lesz érdektelen, ha egy pár percet a fenyőfák megismerésére szentelünk.

A fenyő, a tiszafa, a ciprus, a tuja, a boróka, mindannyian a növényország egyik

legrokonszenvesebb családjának, a tűlevelűeknek vagy toboztermésűeknek tagjai. Már a laikus szemlélő is, a ki bebarangolja a természet szépségeitől megáldott vidékeket, arra a meggyőződésre jut, hogy ezek a fák meg-egyeznek egymással sok mindenben.

Már külsőjükben is nagy ellentétet mutatnak a lombos fákkal szemben. Elágazásuk módja, leveleik alakja, de életük egész berendezése is más, mint a lombos fáké. Elágazásuk természetese adja meg azt a teljesen sajátos alakot, a mely annyira jellemzi a fenyőket. Egy hatalmas sudár törzset fejlesztenek ezek, a mely délczegen tör a felhők felé, oldalágai sokkal vékonyabbak, jelentéktelenebbek, úgy, hogy az egész fa termetét ez a sudár törzs adja meg. Az oldalágak örvös elrendeződése és felfelé való fokozatos kisebbedése azután teljes piramis-alakot ad a fenyőnek. Csak az előregedett fák hagyják már el ezt a délczég alakot, vagy azok, a melyek szorult helyzetben, nem megfelelő környezetben élnek. A mi Kárpátjaink jegenyefenyője, lucfenyője, ciribolyója, vagy a híres libanoni czédrus, mind ilyen karcsú, kecses alkotásai a természetnek, első pillanatra is elárulva azt az éles külömböset, a mely őket a mindenfelé elágazó, vastag oldalágakkal bíró lombos fáktól elválasztja. Ha van olvasóim között olyan, a ki a magyar tengerpartot, vagy Itália vidékeit járta, bizonyára rámezől, mondván, hogy nem mindig ilyen sudár, piramis alakú a fenyő. Az olasz pinia, a mely egy olasz tájképről sem marad el, bizony nem olyan, hanem sötét, feketézöld koronáját ernyőszerűen teríti szét a perzselő olasz nap elől árnyékába menekülő feje fölött.

De nem is kell olyan messze mennünk, a délmagyarországi bánási feketefenyő-fajta is sokszor ilyet ilyen pinia-alakot. A ki a Csernavölgy vadregényes sziklahasadáki között járt, bizonyára megcsodálta azokat a remek szép fekete-fenyőket, a melyek sötét ernyőjüket

misztikusan emelik a magasba a vaktó fehér-ségben izzó sziklafalak párkányán. Van, mondom, néhány fenyő, a mely csak bizonyos ideig tartja meg piramis alakját, később, mikor hosszanti növekedése megszűnik, szétterülő koronát fejleszt. A piramis alakú termeten kívül még a levelek alakjában is eltérnek a fenyőfák és rokonai a lombos fáktól. A míg a lombos fák levelei rendszeresen szétterülő különféle alakú és szabású lemezt alkotnak, addig a fenyőfélék levelei rendszeresen tűalakúak, a miért is tűleveleknek nevezik őket. A mi fenyők közül például az erdei fenyőnek igen hosszú tűi vannak, már rövidebbek a lúczyfenyő levelei, ellaposodnak a jegenyefenyő, a tiszafa levelei, de azért még mindig keskeny, szálas alakúak. A thuják levelei pikkelyszerűek, a szobanövényül sokszor alkalmazott araucariák (a melyeken különösen szépen tanulmányozható az előbb említett természetbeli sajátosság) levelei lándzsaszzerűek. Igen tartósak a fenyőfélék levelei. Már külsőleg is látszik rajtuk, hogy keményebbek, merevebbek, mint a lombos fáink levelei. Ha mikroszkópi metszeten vizsgáljuk őket, látjuk, hogy vastag bőrké van, a mely erősen védi őket a szárazság ellen. Különböző a szárazság ellen való védekezés a keskeny levélalak is. Magától értetődik, hogy lombos fák nagy és vékony levelei igen sok vizet párologtatnak el, a mi nagy veszéllyel jár, ha a gyökérzet nem tud elég vizet felszívni a talajból. Épen ezért télen át, mikor a növény a talajból nagyon csekély vizet vesz fel, a lomblevelek erős párologása megfosztaná a növény testét víztartalmától, vagyis a növény elhalna. Ezt megakadályozandó, a lombos fák olyanképpen alkalmazkodnak a mi éghajlatunk alatt a télhez, hogy vízpárologtató felületeiket lehullatják, lombjukat elvesztik. A fenyőfáknak erre a segítségre, a mely elvégre is a részeknek a köz érdekében való önfeláldozása, nincs szükségük, mert leveleik az előbb említett sajátosságuknál fogva oly berendezéssel bírnak, hogy a szükséges telet, annak szárazságát és hidegét kibírják, nem hullanak le, köznyelven szólva, a fenyők örökzöldek. Az örökzöld elnevezés nem is egészen talált, mert a fenyők levelei sem tartanak örökké, hanem csak hosszabb ideig, éveikig. Így az araucariák levelei tíz évnél is tovább tartanak, míg fokozatosan elszáradnak. A többi fenyőfélék levelei 4—5 évig élnek, eltekintve azoktól, a melyek vagy igen vékonyak, gyengék, mint a vörösfenyő levelei, vagy a melyek laposan szétterülőek, mint a kelet-ázsiai ginkgói, melyek nem örökzöldek, de ősszel lehullanak.

Török Irma mint Elektra.

HOFMANNSTHAL «ELEKTRA»-JA A NEMZETI SZÍNHÁZBAN. — Veres fővétel.

Habár a tűlevelek a növényország többi nagy családjához képest csekély számú faj mutatnak (mintegy 350 faj 34 nemzetség körében), mégis a földön való elterjedésük tekintetében oly kiváló jelentőségűek, hogy hozzájuk hasonló alig található. Mindenekelőtt jellemző, hogy elterjedésük főképpen az éjszakai féltételek szorítottok. A fatenyészet határában, az éjszakai sark felé majdnem kizárólag fenyők élnek. Elterjedésük déli határa egészen a középpárizsi stéppeterületekig, az északamerikai prairiekig ér. Ezt a határt csak a Földközi-tenger környékén, a középpárizsi hegyvidékekben és Himalayában lépi túl dél felé a határvonal. A déli féltételek korántsem tud ilyen hatalmas örökzöld tűlevelek-alkotta övet felmutatni. A magasabb hegységeket leszámítva, csak déli Afrika partvidékein és Madagaszkár szigetén fordul elő néhány tűlevelű, továbbá Ausztráliában kelet felé Tasmaniáig és dél felé Újzelandiáig. Dél-Amerikában az Andok láncolatán az

(Picea excelsa) és az erdeifenyő (Pinus silvestris), hasonlóképpen közönséges a boróka (Juniperus communis). Közép-Európában, így nálunk is, a boróka a legközönségesebb fenyőfélé és egyszerűen az egyetlen, a mely az alföldön is előfordul. Az erdeifenyő, a melyet kettesével álló hosszú tűiről mindenki ismer, az egész országban az alföldök, a Bakony, Közép-Kárpátok és a Bánság kivételével, mindenütt közönséges, egészen a havasligeti öv. A feketefenyő különösen a Földközi-tengeren terjedt el, nálunk egy változata különösen Herkulesfürdő környékén alkot kisebb, folyton pusztuló erdőt. A jegenyefenyő (Abies alba) egyike legszebb fenyőinknek, fésűsen álló lapos leveleivel, nagy, fellálló tobozaival, fésűs kérgű törzsével tűnik ki. Nyugat-Európában nagyobb területeken fordul elő, nálunk csak szőrványos, gyakoribb a magasabb, de 1000 métert meg nem haladó hegyvidékeken, különösen a Tátrában. Közönségesebb erdőt

egyenlítőstől dél felé alkot erdőségeket, a melyek azonban korántsem olyan nagy kiterjedésűek és jellemzőek, mint az éjszakai féltételek fenyő-öve. Mindezek szerint a tűlevelek a trópusok növényzetében jellemző szerepet nem visznek, a szavannák, steppek, puszták területein nem élnek meg, hanem csakis oly területeken és régiókban, a melyek gazdagabb csapadékvizonyaik és egyéb körülményeik folytán fatenyészetre alkalmasak.

A nagy kiterjedésű éjszakai erdőben csak kevés faj él, de ezek nagy rengetegeket alkotnak. A keletázsiai és az északamerikai Csendes-óceán melletti területeken már több faj alakult ki. A szorosán vett fenyők (Abietineae) és tiszafafélék (Taxaceae) csakis az éjszakai féltéken, az araucariák csakis a déli féltéken élnek, a taxodiumok, a podocarpusok és cupress-félék mindkét féltéken otthonosak. Éjszak-Európában a legelterjedtebb fenyő a lúczyfenyő

alkotó fa a lúczyfenyő (Picea excelsa) a hegyvidékeken, a mely Kárpátjaink nagy fenyveseit alkotja. Magas hegyvidékeink lejtőit átlagosan 500 méter tengerfeletti magasságtól egészen 1500 méterig mint örökzöld palást fedi. Mint nagyjelentőségű épületfa is fontossággal bír. A vörösfenyő (Larix europaea), a mely vékony, csomókba foglalt lehulló levelekkel bír, már kevésbé gyakori, erdőt ritkán alkot, a lúczyfenyvesben vagy bükkösben él.

Még csak azt említem meg, hogy a fenyők igen nagy kort érnek el és igen magasra nőnek. A jegenyefenyő 180—500 évig is él, 60—70 méter magasságot, 2—3 méter átmérőt is elér. A lúczyfenyő már rövidebb életű, a 70—120. évben már vénül, de néha 300—400 évig is él, 1—1½ méternyi vastag is lesz. A vörösfenyő életkora 5—600 év, vastagsága két méterig, magassága 50—55 méterig terjedhet. A czirbolyafenyő 6—700 éves kort is elérhet. Hatalmas, kiszáradt, leháncsolt törzse ott meredezik halála után a havasi sziklán. Az erdei fenyő kora 2—300 év, magassága lehet 40 méter, vastagsága egy méter, a fekete fenyő kora 2—300 év, 10—30 méter a magassága, ½—1 méter a vastagsága. A szintén fenyőféle karsú, libanoni czedrus 2000 évnél is tovább élhet, magassága a 35 métert is meghaladhatja, az északamerikai fenyőóriás, a kaliforniai óriásfenyő (Sequoia gigantea) a legnagyobb élő fák, de egyszerűen a pusztuló fajok közé tartozik (egyiknek magassága 144 méter, kerülete 35 méter, kora 4000 év volt).

Dr. Szabó Zoltán.

SZÍNHÁZ.

Nemzeti Színház: A becstelen. Garvay Andor drámája. — Mint a falevelek. Giuseppe Giacosa színműve, Zsigmond Árpád fordításában. (Bemutatója a Várszínházban.) — Elektra. Hugo Hofmannsthal tragédiája, Váradi Antal fordításában. — A szeleburdi vagy Minden lében kanál. Motiére vígjátéka, Kosztolányi Dezso új fordításában. — **Vígyszínház:** A szent liget. Flercs és Caillavet vígjátéka, Molnár Ferenc és Heltai Jenő fordításában. — **Magyar Színház:** A kis lord. Burnett Hodgson életképe, Hajó Sándor fordításában.

Szem- és fülképráztató tömege az új daraboknak kilencez rövid nap lefolyása alatt! Ha az ember elgondolja, milyen frissek voltak, mikor megszülettek! Azóta talán már egymásik tül sem élte csecsemőkorát. Tanulmányozni kellene a jövő hét műsorát. De nem akarom magunkat búsiítani. Mindnyájan oly halandók vagyunk, miért éljen ép Hofmannsthal Elektraja, a mely talán sohasem is élt. De ne időzzünk a küszöbnél. Mennyi takarító munka vár reánk!

A becstelen írója fiatal ember, a ki nem mindennapi munkát végzett: gyöngé darabbal hódította meg a közönséget. Erő és erva szikárzik ki művéből, nevezetesen ékesszólás, mely jó ügy szolgálatában áll és szimpatikusá teszi — nem a szerző alakjait, hanem magát a szerzőt. Alakjait a szerző sem érzésével át nem hatotta, sem valamely világos gondolat kifejezésével nem tette. Kompozícióban is szét-hull a darab.

A fiatal Osváth Sándor, egyszerű becsületbeli, másrészt szerelmi ügybe van gabalyítva; egyik ügyét sem végzi jól; még rosszabbul teszi, hogy ez a két ügye nem nagyon kapcsolatos. Múltjában fekete folt van, húsz éves korában sikasztott (éhségtől hajtvá), azután külföldre menekült, pénzt szerzett, mint gazdag ember tért vissza és most — köztisztelőben áll. Idáig a dolog rendben van. De Osváth Sándort ez a sikasztási előzmény a becsület nagy ellenfelévé teszi. Nincs becsület. A mit

Fereczy Károly (Zakouskine gróf) és Mészáros Giza (Adrienne).

Fereczy Károly és Mészáros Giza orosz táncza.

A SZENT LIGET, FLERS ÉS CAILLAVET VIGJÁTÉKA A VIGSZÍNHÁZBAN. — Veres fővétel.

annak hívnak, üres szó. A kik előtte hasrafekszenek, azokat megrúgja azzal, hogy minduntalan a fülükbe rája: Én valamikor sikasztottam, tudjátok-e ezt? Azok még kénytelenek ezt lenyelni és édesen mosolyogni, a miben nekí pokoli kedve telik. (Nekünk is.) A környezet, melyben látjuk, különben megérdemel minden rúgást. Mind fergések. A képviselő, kinél lakik, vesztegetni jár a miniszteriumokba, üzletfelei érdekében és még rosszabbat is tesz, a pénzt zsebre vágja és hazudja, hogy vesztegetésre kellett. Ügyvédi irodát nyit, de ügyvédi diplomája nem lévén, züllött ügyvédet tart, a ki szignál helyette. De főleg a nők! Zilzerné megcsalja a férjét; a férj ezt a kedvező alkalmat felhasználja, hogy kedves apósán újabb pénzbuggyasztó eret vágjon. A pénz elegendő mennyiségben befolyván, Zilzerné úr kibékül Zilzernével és Zilzerné kibékül Zilzerné úrral. Igaz, hogy ez az egész ügy csak a példa kedvéért van a darabban, a férj és a nő becsület illusztrálására, más kapcsolata nincs a főtémával; az is igaz, hogy föltötte brutális dolog, de hat. Mennyi nyílt és lappangó elkeseredés lehet a mi társadalmunkban, hogy a darabban minduntalan fölhangozó korbácsütéseken újjong a közönség! A mi becsületünk esupa képmutatás, mondja a szerző és a közönség tapsol. Ehhez a negativumhoz azonban nincsen pozitívum. Mit csináljunk a becsület fogalmával? Egészen kiküszöböljük? Végre is nem mindégünkünk sikasztat húsz éves korában. A sikasztást meg lehet bocsátani, de a probléma nem oldódik meg, ha kitűnik, hogy mind bűnösök vagyunk. Azért a bűn — bűn. A darabban ez az ügye nem intéződik el tisztán.

A másik sem, a szerelmi. Osváth ugyanis nagyon szerelmes az említett képviselő feleségébe, a ki az egyedüli tisztja, igazán becsületes egyéniség az egész társaságban. Mikor nagyszerű gyémántot ajánl föl az asszonynak, ez haragosan visszautasítja és férjétől kér otthont Osváth ellen. De a képviselőnek, a ki föltűnik el van adósodva, szüksége van Osváthra és azért tréfára fogja a dolgot. Az asszony meghökken. Mi ez? De szenvedélyesen szereti a férjét és nem gondolkozik tovább. Meg-

történik azonban, hogy a férj vesztegető pénzek révén csunya bajba keveredik és az öngyilkosságra szelére kerül. A nő szerelme még egyszer föllobban és Osváthtól kér segítséget. Osváth hajlandó pénzt adni, de — az asszony szeretője legyen. Az asszony kényserhelyzetben van, megigéri. Osváth lemond a kényszerített szerelemről, de midőn a nő férje nem is kérde tőle, honnét, hogyan szerezte a pénzt, az asszony lelke megfordul. Férje személtára öllekzik Osváthtal és távozik vele. A férj meghunyászkodottan elfordul.

Mi köze van a becsületkérdésnek ehhez a szerelmi üggyhöz, és megfordítva? Igazán szerette a nő férjét és igazán utálta-e Osváthot? Itt nagy homályosságok vannak a szerző gondolataiban, mégis ezek a gondolatok, nem pedig a karakterek, viszik a darabot. De hogy a társadalom becsületfogalma megérdemelte a pellengérré állítást, az szent igaz. És ez az igazság szerezte meg a szerzőnek a közönség rokonzását. Hathatósan segítette ebben Alszeghy Irma a képviselő nejének szerepében.

Mint a falevelek, Giacosa-nak, kinek bájos Apródja mindnyájunk emlékezetében él, egyik régebbi falevele, melyet valamely szeszélyes szél most fújt ide a Nemzeti Színház színpadjára. Kissé hervadt ez a falevél. Abból az időből való, midőn az olasz veristák nagy kedvvel és tudással rajzolták a nyomor pusztító munkáját. De Giacosa nem rendelkezik a veristák keménységével, kérelhetetlenségével és következettségével. Puha, finom esztétik rajzolja a pusztulást is. Nagyszerűen felel meg ennek a darab címze. A hervadt falevél is oly puhán, nesztelenül hull a földre, mint az ő alakjai. Vihar se kell hozzá, a sarat se látjuk, mely a falevelet alaktalaná áztatja és szennyezi. Rosini csöbbe kerül, anyagi csöbbe, azután erkölcsibe. Gyöngye, tehetetlen ember, igavonó, folyton dolgozik, de családját nem bírja se kormányozni, se nevelni. Legkeserűbb tapasztalata az, hogy nem tudja, mi történik a házában. Ez az erkölcsi csőd. Ó maga becsületes ember marad, de mit ér a becsület, ha vak és ezzel tehetetlenné válik? Nem tudja, hogy felesége (a második) megcsalja, hogy a fia egy becsületlen, de gazdag

nő hálójába kerül, a kit nőül fog venni. De mindez szinte hangtalanul folyik; mint a hogy a falevelek hullnak. Ebben a sötét ködben azonban egy bájos Madonna-arc tűnik föl, Orsini leánya. Eleinte elmosódó vonásokkal, azután mind tisztább körvonalakban. A leány elkeseredik, már-már a halálba akar menni, de apja jósa és egyik rokonának szerelme megtanítja, hogy hinni kell az életben és a jószágban. Boldog lesz. Váradi Aranka ezt a leányt igazi poezissal játszotta, majd minden minden színészi hamis dísz nélkül, egyszerű hangon, egyszerű lélekkel. Nekem tetszett a darab, mint kissé dekadens iróművészet finom, gráciás alakítása.

Hofmannsthal Elektraját gondosan meg kell különböztetni Sophoklesétől, ámbar a színlapon az van, hogy Sophokles után írta a szerző; de a könyvkiadás címén ez a forrásmegnevezés hiányzik és ez felel meg a tényállásnak. Nincsen ebben a műben semmi Sophoklesből, csak a téma és néhány motívum, de ez szabad jószág volt már az ókorban és ma is az. A görög élet perspektívája egészen kiányzik a műből, a mythos háttere is. Csak a bosszúlihegő Elektra maradt, a ki embertelenül gyűlöli anyját, mert megölte apját. Ez a gyűlölet nem közönséges emberi indulat, az paroxizmus, az őrzőbetegség, az hisztéria. Elektra folyton a földön fetreg, üvölt, olyan mint egy beteg állat, fű mint a macska, mozdulatai sem emberiek, ugrik, szökik, körben fut; mikor a baltát kiássa, melylyel anyját meg akarja ölni, olyan mint a kutya, ha a földet túrja. Miért nevezte a szerző ezt az alakot Elektra-nak? Micsoda gúnynyal akarja velünk elhitetni, hogy ilyen lehetett a szépségimádó görög népnek, e mélységesen emberi népnek, egyik ideális alakja? De görög mezbe ily torzképet öltöztetni, egyike azoknak a kontrasztoknak, melyekben a perversus izlés gyönyörűségét találja. Az átalakítás java része azonban a nemi élet elfajulásának belekeverése. Elektra az elfonnyadt szűz, a kibén a bosszú elhervasztotta nőiességét: ennek szanaszált heverő romjai ijesztő látványul szolgálnak. Még néha föllobognak rémes, sápadt lángok, melyek hallatlan szörnyűségek

sejtését keltik a lélekben. A ki korunk irodalmának kórtánát fogja megírni, becses anyagot talál majd ebben a műben. *Török Irma* sok finom érzéssel akarta velünk megértetni az alakot. De ehhez a gigantikus perverzításhoz nem tudott gyöngébb fizikumával felérni. Várad fordítása szép és enyhíti az eredetit.

A *szeleburdít* is csak az új és virtuóz fordítás kedvéért említjük. De vagy rossz mondták a rimket, vagy nagyon elszoktunk a rimkek ekkora bőségétől és prepotenziájától: kissé zavarólag hatottak. A darab tréfái is kissé zörgőseknek tetszettek. Ha valaki ezt a művet modernizálná, az egyszerű komikumot bányászhatna ki belőle. Jó előadás.

A *szent liget* kitünő műhely terméke, de stilsban elvétették a szerzők. A bohózat eszközeivel dolgoznak, de egyúttal a szatirának is nyitnak nagy vásárt. Ez a két dolog a mi izlésünk szerint nem igen összefér. Amde a francia drámaipar oly gazdag, hogy minden kombinációt megpróbálnak és mindent természetesen kombinálnak. A szatira oly könnyed! Egy csepp méreg sincsen benne. De lám a kabaré itt is tért hódít. Valódi betétet engednek meg maguknak a szerzők, pompás tánc- és produkciókat. *Hegedűs* páratlan ebben a száraz komikumban, és partnerje, *Mészáros Giza*, a bájosságának gazdagon fölszerelt «raktára». A komikusok mind jók.

A *kis lord*, ez a becses angol idillikum alkalmat ad a színháznak Fényes Annus, a csodagyermek, produkciójára. De rosszul mondtam: ez a gyermek nem csodagyermek, ez igazi kis művész. Nem lep meg korárettiséggel, de érett gyermek-művészetével. Minden csodagyermek elsapad mellett. Az angol szentimentalizmus kedves, a kis leány művészetét művelve teszi a darab megtekintését.

De valljuk meg; színházi élvezetből egy héten belül épen elég.

Alexander Bernát.

KOSSUTH LAJOS SZOBRA A PÁRISI NAGY SZALONBAN.

Tizenöt évi párisi időzés nem változtatott egy magyar szobrász, Perényi-Pfeiffer József ideálisan hazafias érzelmein, kiállította egy Kossuth-szobor vázlatát a párisi Nagy Szalonban s hozzá különösen lelkes szöveget írt egy bronzlapra francia nyelven. A vázlatnál egyik hazai Kossuth-szobor pályázaton vett részt, hol kiemelték szépségeit. A feliratban azonban nem keressük a kivételet, hiszen egy művészről van szó, ki csak bronzal és agyaggal óhajt sikereket elérni. Mégis kedvesek nekünk e sorok és rokonszenves a belőlük kiáradó lelkesedés. A francia szöveg magyar fordítása ez:

«A magyar függetlenségi harc hőse: Kossuth Lajos. Felszólította a magyar nemzetet megsértett alkotmányá megvédésére. Hatalmas szavára a nemzet minden rétege egyesült egy fönséges lelkesedésben s a haza képe összetartja őket az ellenség súlyos nyomásztó nagy erőivel szemben. A hazafiak barcolnak és elbuknak jogaik kétségbeesett és hősi védelmében. Jött a szomorú, de dicsőséges leveretés az eltiport hazának. Kossuth száműzetésben! A hadsereg haldoklik és megsemmisül ezeréves jogai védelmében. Majd a nemzet újjászületése, a szent jogok biztosítása s a függetlenség megszerzése.»

Perényi József szobrász győri származású és már több önálló művét vitték ki Franciaországból külföldre; Algirnak és Braziliának készített egy-egy monumentális szobrot s mivel anyagi eszközei az ily vállalkozásokat nem közelítették meg, szövetségben egy más szobrászsal, esetleg a ki ki tudta használni a talentumát. Legutóbb odahaza a Csányi László zalagországi szobor pályázaton vett részt szép sikerrel.

DIVATLEVÉL.

Páris, december havában.

Karácsony előtt a nagy világvásárosok képe teljesen megváltozik. Kétszerez kinalat mellett kétszerez forgalmat látunk. A hatalmas áru-

Perényi-Pfeiffer József Kossuth-szobor vázlatát a párisi Nagy Szalonban.

házak külön karácsonyi kiállítást rendeznek, a legesélyesebb keretben téve ki közszemlére mindazt, a mi a nők és gyermekek szívét megörvendeztet. A férfiak tekintetben második helyre kerülnek — talán, mert főleg ők a vásárlók.

Vagyont érő drágaságok mellett filléres apróságokat látunk itt. E raffinált elrendezésnek az az eredménye, hogy mindenki, szegény és gazdag egyaránt érdeklődik a karácsonyi vásár iránt. Ezt bizonyítják a boltok előtt torló fogatok és a kirakatok előtt ügyelgők száza.

A divatnak nagy szerepe jut a karácsonyi vásáron, mert hiszen a női öltözék czélja ma nem csupán a szükséges czélszerűség, hanem első sorban a szeszélyes, fényűző változatosság, a mely mindig újdonságokat követel meg. Ezt ama szűk ruhák is bizonyítják, melyek csaknem lehetetlenné teszik a gyors és biztos járást. Nyáron alul egy széles pánttal összefogták az alj bőségét, most oly testhez állóvá szabják, hogy ugyancsak mester kezének kell lennie, a mely kifogástalanul elkészítse.

A kabátok inkább rövidek, alul szintén testhez állók, úgy, hogy alig tudjuk megkülönböztetni, hol végződik a kabát és hol kezdődik az alj. Ez a szabály áll a jelenleg annyira kedvelt bársonyruhákra is, melyeket egészen egyszerűen, legfeljebb kevés zsinórral díszítve készítenek. A bársony feketeségéhez pompásan illik a fehér hermelin, mely mindenkor királynője marad e legelőkelőbb prémekek.

A mi a szőrmét illeti, pazarul bálnak vele a tervező divatművészek. A nyakbavetők és karmantyúk akkorák, hogy a nők alig tudnak velük elbánni. A karmantyú egész kötény, a nyakbavetők széles és hosszú. Az ő segítségükkel szélesedik ki némileg a nők felső teste, míg a rövid és szűk ruha alól kivágotk lakk-czipó és áttört harisnya villan ki.

A bluzok kevésbé divatosak, leginkább kimoná alakban, egy darabból szabottan viselik: De többnyire nem különálló ruhadarabnak, hanem az alj szöveteiből készítve és olykor hozzá is varrják. Ezt a suit-ruhát, (magyarul folytatolagos) úgy viselik mint az egybe-szabottat.

A bársonyruhához természetesen bársonykalapot viselnek. A magas, kürtöszzerű forma mellett sok a széles, lapos kalap is. Látunk harangformát, mely teljesen eltakarja a haját és részben az arcot is. Sok a kecses díszítésű összeállított, egyenes toll, melyet minden színre megfestenek. Azonfelül fekete bársonykalapra gyakran hermelin-sávot öltének, a mi nagyon előkelő díszlet.

Estélyi ruhát jelenleg tunika nélkül nem készítenek. Illetve a szűk selyemaljra egy a tulajdon vagy teljesen elütő színben készült túllunikát borítanak. Hogy kicsoda színeket állítanak — olykor vakmerőséggel határos merészséggel egymás mellé — az esodálatos. Zöld

és kék, sárga és lila, kék és vörös, de kicsoda árnyalatokban lesznek és színek megválasztva! Művészi színérzék kell hozzá, hogy a jelenlegi hatásokat elérhessük.

A tunika többnyire ezüst vagy arany csillámmal van tele himezve, az aljára és a derék kivágása köré is ilyen szegélyt öltének. Mert sok gyöngy és csillám nélkül nincs báli ruha. A szűk tunika szorosan megcsimul az alakon, kigyószzerű vonalakban emelve ki karcsúságát.

Színházi köpenyeket illetőleg gyönyörű újdonságok vannak. Első helyen állnak a puha, fekete selyemből készült, melyeket rózsaszínű selyemmel bélelnek és ép ilyen hajtó-kákkal díszítenek. Párisi nőnek annál is czélszerűbbek ezek, mert ott a nagy távolságok miatt nem mehet mindig kocsi a színházba, estélyre. Villamoson, omnibuszon pedig sokkal kevésbé feltűnő egy fekete selyemköpeny, mint az eddig szokásos, világos posztóköpenyek.

A karácsonyi ajándékok között nagy szerepe jut itt az ékszereknek, melyeket káprázatos tömegben látunk mindenhol felhalmozva. Fehér tűzű gyémántok, lángoló ruhának — mind megannyi vágygerjesztői a női szíveknek. Rendkívül kecsesek az apró ékkövekkel és gyöngyökkel kirakott, vékony aranylánczon függő csecsebecsék. Minden nő a kezében viseli e hasznos apróságokat, melyek természetesen olcsóbb fémből is készülnek.

Gyönyörűek még a valódi csipkével szegett zsebkendők, melyek itt mesés olcsó áron kaphatók. Két-három koronáért már valódi, vert csipkével szegett zsebkendőt lehet vásárolni. Nem csoda tehát, hogy minden előkelőbb nő ezt viseli. Igaz, hogy nem annyira használati tárgy ez, mint inkább dísz, — alig tenyérnyi.

Csekély töredékét soroltam el a nagyvilág karácsonyi divatágának, de előjában a Jézuska tárháza kiapadhatatlan.

Sárosi Bella.

ÉGI ÉS FÖLDI SZERELEM.

REGÉNY. (Vége.)

Irta Neera. — Olaszból fordította Balla Ignác.

Ott állottak egymással szemben, sápadtan, megkínözva, ijedten, de mégis szilárd elhatározással arcukon. Tekintetük egymásba furódott és lelkükben, ebben a pillanatban tört össze valami.

— Figyelj rám, — mondta végre Lília, le-roggyott a karosszékre és magához ölelte Ippolitót, a ki letérdelt mellette. De mintha ebben ki is merült volna lelki ereje, szótlanul nézett maga elé és kezét a fiú vállára támasztotta. Ha beszélni akart volna most, talán kitör belőle a sírás. És most nem akart sírni.

— Lília? Lília?
Ippolito halk szavában könnyek, zokogások, gyönyörök és remények, kétségbeesések és alázatos könyörgések, édes tirannizások, halk győzelmi ujongások és aggodalmas tépelődések reszketek, egész vak, szilaj, fellobbanó, ártatlan ifjúsága ott reszketett hangjában.

— Lília, mit akarsz most nekem elmondani?
Lília felvette szemét és tekintetével magához akarta lánczolni az ifjút, a ki ott térdelt lábainál. Az ő Ippolitója! Anyira az övé, hogy megölhetné, ha akarná? De hatalmának tudata, a helyett, hogy megérszegtette volna, mélyes szomorúsággal töltötte el.

— Ippolito, el kell válnunk!
Igazan Lília ajkáról hangzottak el ezek a szavak, a melyek megtöltötték a levegőt és a melyet a falak is hallhattak? Ezek a rettenetes, istenkáromló szavak? És semmi sem, senki sem tiltakozott ellenük, még ő sem, a lángoló szerelmes, a ki némán, mintha villám sújtotta volna, ott fekiúdt Lília előtt és arcát Lília ölébe rejtette.

A halálközdelem pillanatában felébredt újból Lília bátorsága. Lágyan cirógatni kezdte Ippolito haját, olyan lágyan és gyöngéden, hogy részvéte igazi, nagy, végtelen nagy fájdalomt árult el. Fehér kezeicskéivel simogatta, becézgette Ippolitót, azzal a kézzel, a mely a sebet ütötte és a melynek a sebet be is kell hegesz-

tenje. Majd halkán és akadozva beszélni kezdett:

— Fiam... fiacsám... szegény kis barátom...

Ippolito csak a hangot hallotta, de nem értette a szavakat és térdénálva, sirva mondta:

— Te nem szeretsz már engem!

— Nem, Ippolito, ez nem igaz. Szeretlek, szeretlek most is, de józanoknak kell lennünk. Szabad nekem felfogalmom a magam számára a te egész életedet? Szabad neked feláldoznod magad csupán én értem, a mikor te vagy egész családod reménye, a mikor a művészet hív téged, a jövő vár téged és neked meg kell indulnod hódító utadra? Tartsd meg emelkedetben ezeket a szerelmes hónapokat. Órizz meg lelkedben az én képemet, mint annak a nőnek képét, a ki őszintén szeretett téged, a ki a leghívőbb, legodaadóbb, legőszintébb barátnőd marad ezután is.

— Elég! — kiáltott fel Ippolito és izzó

úgy ragyogott haja, mintha dicsfény övezné fejét és nyakán az apró, pehelyszerű, bodor hajfűrtöcskék megható gyermeki látványt nyújtottak. Olyan volt, mint viharban megtörött rózsasző. Hogy megfojtsa itt, nem is kellene túlságosan megszorítani gyönyörű nyakát, a mely olyan volt, mint egy csodaszép rózsaszára... Milyen tehetetlenül roskadt össze! Milyen kicsinyek a lábacskáik, a melyek ruhája alól kikandikálnak! Mint gyermek kezdte álmodni legszebb álmait e gyönyörű nő karjai között és ebben a nagy, mondhatatlan fájdalomban úgy érezte, hogy mint férfi ébredt fel e karok között.

Lelkében átviharzott most e boldog hónapok minden boldogsága és eszébe jutott az a nagy vágyódás, a mely azon az éjszakán, a csónakban elfogta. A halál gondolata újból megborgongtatta:

— Ölj meg, ölj meg most engem! Ölj meg, hogy ne álljak fel többé, hogy ne lássak többé,

fakók voltak, bár a fa élt még. Lília szavaira Ippolito a fa gyökerére mutatott és így szólt:

— A baj itt fészkel és ennek a fának el kell pusztulnia, ha zöld is még a lombja.
A szerelmükkel nem így történt-e? A gyöngédség, az odaadás óráira a kétségbeesés órái következtek. Ippolito, a ki kezdetben reménytelenül szeretett, kétségbeesett, most megkísérelte, hogy tovább szeresse Liliát hallgatagon, vágyak nélkül és nem akart tudni semmit, de semmit másról, csak erről a szerelemről. Hiszen olyan őszintén, hazugságok nélkül szerette őt Lília. Eljött hozzá, felkereste abban a kis fészkekben, a mely olyan messze esik a világtól és felajánlotta neki szépségének, szellemének, szerelmének minden kincsét, a minőkről eddig legmerészebb álmaiban sem álmodott. Elhagyta érte hódolóinak ragyogó társaságát, leszállt trónjáról és elvonult vele a magányosságba, hogy csak neki és szerelmének éljen. Mit ígért neki Lília? Semmit. Milyen eskü,

ESŐBEN. — Neogrady Antal rajza.

arczczal, reszkető ajakkal pattant fel. — Én szeretlek és te józan vagy!

Keserű ironia áradt ki szavaiból.
— Jozan vagyok, mert több tapasztalatom van, mint neked.

— Természetesen! Te ezer és ezer férfiban gyűjtöttad már fel a szerelem lángját és ott-hagyta valamennyit, közben megismerted a szerelem művészetét, megismerted a módját, hogy mint lehet ifjú szíveket meghódítani, mint lehet lábaidhoz térdeltetned őket és mint lehet eltaszítani valamennyit, ha meguntad őket, vagy ha más okok miatt ez kívánatos rád nézve!

Lília már az első szavaknál elpirult. Az utolsóknál már nem tudta magát tovább túrtöztetni, zokogásba tört ki és arcát kezeibe temette.

Érzelmének első felviharzásában hallotta ugyan Ippolito Liliának zokogását, a mely a gyöngé nőt egész testében megrázta, de érezte, rettenetesen érezte azt is, hogy ő mit szenved.
A karosszékek összeroskadva ott sirt, zokogott Lília. Az ablakon át beszűrődő fényben

ne halljak többé, ne érezek többé és hogy az utolsó sóhajom a te csókodban haljon el!
Újból térdreest Lília előtt, kétségbeesetten, görcsösen magához szorította és elrejtette arcát ölében.

És most együtt sirtak! Együtt sirtak, sóhajtoztak, csókokat és ígéreket váltottak, kezdték belátni annak lehetőségét, hogy elváljanak, le akarták győzni egymás fájdalmát és megint csak sirtak és megint csak zokogtak.

— Szeretsz? — kérdezte súgva Ippolito és olyan közel hajlott Lília füléhez, hogy az lehetének forróságát is érezte.

És mialatt reszkető kézzel simogatta Lília gyönyörű haját, Lília átölelte Ippolitót és csókkal borította ajakát.

XVIII.

Az első szárnycsapás.

Hosszú hegyi sétáik közben, még szeptember havában feltűnt mindkettőjüknek egy vén, vihar-tépett fa az út szélén, a melynek virágai már

milyen kötelesség, milyen fogadalom köti hozzá Liliát? Lília szabad volt, őszinte, nemeslelkű és loyális. Mit kívánhat még többet? Kénytelen volt megvallani saját maga előtt, hogy kötelessége volna hálásnak lennie és nem szabadna szemrehányásokkal és siránkozásokkal gyötörnie. Meg kellene köszönnie azokat a kiválasztott kegyeket, melyekben részesítette, fejét alázatosan meghajlani előtte és eltűnnie és elvinnie magával a múlt örömeinek gyönyörű emlékeit.

Ó, de hogyan volna mindez lehetséges, a mikor annyira, de annyira szereti Liliát? Mert még mindig szereti, még most is, a mikor Lília már uralkodni tud saját magán. De miért uralkodik már magán? Hogyan tudott kilábolni ebből a szerelmes lázból? Ezt meg kell tudnia. Hát csak ámitások lettek volna azok a boldog órák, a melyeknek két szívet kellett volna egygyé forrasztaniok? A két lélek tehát nem egyesült mégsem? Csak az ajkak forrtak egybe? A két lélek nem?

Reggel, alig hogy felöltöztek, Lília Filadelfiába táviratozott és tudatta Ippolitóval, hogy

megmászhatatlanul el kell válniok. Ippolito nem ismerte és sohasem is ismerte meg e távirat tartalmát, de a körülmények találkozásából, Lília határozott hangjából és komoly lényéből megtudta, hogy a szakítás immár befejezett tény.

Mint örült szaladgált fel és alá a kertben. Hol a legsötétebb árulás vádjával illette Liliát, hol önmagának tett szemrehányást hálátlan-ságáért, de mindebben csak ő szenvedett igazán. Ahoz a gondolathoz, hogy elveszíti az imádott nőt, még egy másik, gyötrelmes gondolat társult, a mely nem öltött még ugyan határozott alakot, de a mely így, kibontakoztatlanul is rettentőnek tűnt fel előtte...

Tanácsatlanul, mintha üldöznék, futkosott egyre, majd lázban égve és dühösen, majd némán és tompa levertséggel, tántorogva, mint egy részeg, födétlen fejét az éjszakai szél teljes

pott és nagy szemében kövér könnyesepek ragyogtak.

— Tehát — gondolta magában Ippolito, — már az ő számára is kezd kegyetlen, tirannikus lenni az élet. Alig hogy két éves, máris érzi a béklyót. Máris meg kell hajolnia az erőszak előtt. Meghajolni az emberek, a sors, a törvény, az erősebbek akarata előtt, meghajolni az igazság vagy az igazságtalanság ereje előtt. Ez az élet. Sirj csak, sirj, kicsike Ni, ordíts, harapj a földbe, védekezzél, tiltakozzál... Mindegy fogsz találni valakit, a ki legyőz!

Leverten lépett be a házba. A lépcső alján találkozott Liliával. A sűrű ruha volt rajta és gyönyörű szeme vörös volt. A hidegtől? Vagy a sirástól? Mások nem töprengt volna ezen, de most elkéserevő és kételkedő, azt kérdezte újból magától: «A hidegtől, vagy a sirástól?...

mély, őszinte részvétet ébresztett lelkében Ippolito iránt. Mihez fog most kezdeni ez a szerény Ippolito? Az a vihar, a mely ott robogott el feje felett, nem vonulhatott el hatástalanul. Ez az élmény egész életére kitörölhetetlen bélyeget kellett hogy nyomjon. Lília tudta ezt, látta ezt és ugyanez a anyáskodó gyöngédséggel és aggodással felt ettől.

Viszavonult szobájába és most ott járt fel és alá és megpróbálta, hogy gondolatait különféle útikészülődéssel elterelje, fölhányta a fiókokat, felnyitotta és lezárta újból az útikosarakat. De egyszerre valami halk hangot vélt hallani, a mely sóhajhoz hasonlított, de nem tudta rögtön meghatározni, hogy honnan jön ez a hang, a mely olyan szokatlan volt neki. Egyszerre átvillant az agyán: az ablakhoz sietett, feltépte és most már tisztán hallatszottak fel hozzá ezek a panaszos hangok, a melyek halk,

ESTÉLNI BELÉPŐ.

ESTÉLNI RUHA.

KARAKÜL KABÁT FEKETE RÓKÁVAL.

TÉLI DIVAT.

dühének kitéve, de fásultságában ezt sem érezte.

A mikor végre visszatért a házba, a küszöbön ott látta Nit, a ki durczásan és arczán macacsággal állott ott. Mansa tiszta kötenykét akart redadni, de Ni esőkönyösen ellenkezett: «Nem, nem, nem!»

A gyerek látványa gyöngéd résztvevessel hatott Ippolitóra, a ki maga sem tudta, hogy ki iránt érzi ezt a részvétet, ezt a szánakozást: maga, vagy a gyerek iránt?

— Nem! — kiáltotta még egyszer a kis ökölnyi ember, a ki meg akarta védeni saját szabadságát.

Mansa most, minden további szóbeszéd nélkül megragadta Nit karjainál, fölemelte a levegőbe és bár a gyerek rugkapalódzott, levette kötenykéjét, ráadta a tisztát, majd újból letette a küszöbre, a hol azelőtt állott.

A mikor a kis Ni látta, hogy az erőszak mégis győzött felette, nagy fájdalom foghatta el a megaláztatása miatt, mert a földre vetette magát, csapkodott, rugdalódzott, a földbe hara-

— Téged kerestelek, — mondta Lília szeliden, — elébed jöttem...

— Köszönöm.

Ippolito maga sem tudta, hogy mit felel. Nem volt elkészülve, hogy most Liliával találkozzék. Őszönszerűleg érezte a szükségét az egyedüllétnek.

Lília megérezte ezt és fölment az emeletre. Ő is küzdött. De ő nem érezte azt, hogy csalódott, mert előre tudta, hogy így nem tarthat örökké. És mégis, most nehéz szívvel készült elválni Ippolitótól, a kit annyira szeretett. Mikor ismert ő még egy ilyen finoman felajzott húrú lelkét, ilyen finom intuíciót a szerelem minden kérdésében, ilyen fogékony szellemet minden szép iránt? A hódolathoz szokva, Lília jól tudta, hogy soha többé nem fog ilyen őszinte, nyílt és forró rajongásra találni, mint Ippolito szerelmében. Nem ajánlotta-e fel gyerekes pillanataiban, hogy elveszi feleségül? Ez az ajánlat és az a groteszk, de szomorú látvány, a melyet ekkor nyújtott, most újból eszébe jutott Liliának és ez a visszaemlékezés

magába fojtott zokogás hangjai voltak, mintha könnyesepek hullanának egy zongora elefántcsont billentyűre.

— Ippolito!

Az édes név elhangzott ajkairól, a míg ő kihajolt az ablakon és élénken figyelt. A mióta itt éltek a villában, Ippolito még egyszer sem ült a zongorához. Sohasem jutott eszébe gondolat, sohasem fogta el vágy, a mely nem e szerelemből fakadt volna és a mely nem ezt a szerelmet szolgálta volna. A jobbik szelleme vezette talán most a harmóniának ehhez a forrásához, hogy kiöntse belé egész fájdalomát? Igen, igen! Most törnek fel, lassan, lágyan, mint könnyesepek a szenvedéstől megkínzóttak szemében. És milyen édesek, milyen szivertépők, milyen gyönyörűek voltak ezek az első könnyek! Milyen ifjú tiszták és ragyogóak! És egyre hevesebben és hevesebben törtek elő, mint vizesés és a természet minden csodás hangja ott csengett benne. Meleg, eleven rögtönzés volt és mint aranyfonál húzódott át rajta a szelid szomorúság, mint sebesült imája,

MODERN NŐI KALAPOK.

a ki bajtársaiért imádkozik, mint a szerelem szava, a mely kétségbeesés közben hagyja el az ajkát. Igen, Ippolito izzó, gyöngéd, nagylelkű, nemes és erős művész lelke zokogott ezekben a hangokban.

Lília hirtelen betette az ablakot és lesietett a lépcsőkön. A folyosón találkozott Mansával, a ki megkérdezte, hogy ne vigyen-e lámpát az emeleti szobába.

— Nem, — felelte Lília, a nélkül, hogy megállt volna, — és a fiatal úr?

— A signore nem is felelt, a mikor ezt kérdeztem tőle. Szent Isten, úgy játszik, hogy az embernek könny szökik a szemébe!

Lília zajtalanul lépett be a szalónba és leült egy sötét sarokban. Ippolito nem vette észre. Folytatta a játékot, variálta a témát, a melyben az eltűnt boldogság hangja mintha visszavisszatért volna és feleledni készülne. Lília alig tudta elfojtani sikoltását, a mikor felismerte benne az Énekek énekének motívumát: *Te, a kit az én lelkem szeret!* És az izzó, szenvedélyes, érzéki zene néhány ütemben jelezte a közeledő misztériumot, a fák között csicseregő madarak énekét, a mikor a hajnali nap első sugarai érik fészükét, a szerelmet, mely édes, mint a kertek mézédese gyümölcsei, a hol szökökútak csörgedeznek lágyan, a hol láthatatlan szárnyak suhantak át a lombok között és a rózsák kelyhe becsukódott a titokzatos nyári alkonyatokon. Oly erővel és olyan élénken idézte fel azt az órát, hogy Lília szinte halani vélte a tapsvihart, a mely a Konzervatorio nagytermében feldördült. De alig hogy föl-idezte, máris eltűnt újra az emlékek, a hangok erőteljes kavargásában, a melyben ez a motívum egyre magasabbra és magasabbra emelkedett: most már nem könnyek, panaszok és sóhajok voltak többé, csak tört szárnyak kétségbeesett csapkodása és távoli, elfúló zokogás elhaló visszhangja.

A szalónban már látni sem lehetett. Lília tapogatózva haladt a zongoráig. Ippolito megérezte közeledését és újai, mintha megmeredtek volna, egyszerre megállottak a billentyűkön, mialatt Lília kezeibe fogta Ippolito fejét és szelíden magához vonta. Pár pillanatig hallgattak. Ippolito homlokára verejtékcseppek ütek ki és Lília gyöngéden és szótlanul le-törölte.

— Lília...
— Szerelmem!

Néhány artikulálan hang tört ki Ippolito ajkán és Lília szelíden, gyöngéden simogatta, mint a mikor egy gyereket becsejgetnek és halkan mondotta: *«Igen... igen!»*, a minék tulajdonképpen semmi értelme sem volt, de a mi mégis úgy hangzott, mint részvételtjes veleérzés. Hirtelen lehajolt hozzá és gyöngéden lecsókolta szemét.

— Ezek a könnyek — mondta, — a dicsőség és hirnév sugaraivá fognak válni. Tudsz szeretni és ezért tiéd a jog, és tudsz sirni és ezért tiéd az emberek szíve!

— Csak a te szíved akarom! — súgta Ippolito.

— Ó, ez a szegény szív! — kiáltott fel Lília őszinte elkéseredésben. — Te nagyobbra vagy hivatva, Ippolito! Fojtad el könnyeidet, szegény barátom. Ez emberiség legyenek a te könnyeid, az embereké, a kiknek nincs más hálászavuk, mint az, hogy azt fogják rólad mondani, hogy poeta vagy és a könnyed poézis. De ez a poézis vérszívű szívből fakadt és sok vérszívű fog meggyógyítani. Ó, te nem tudod, hogy mennyit szenvednek az emberek, hogy nem találjan olyan lelket, a mely úgy tud érezni és szenvedni, mint az övék, a melynek elpanaszolhatnák fájdalmaikat, mert azoknál is, a kik poétáknak és a szent láng őrző papjainak vallják magukat, sokszor nem találjan egyebet, mint hideg, számító tudást és számító hiúságot. De te, te, a ki igazán tudsz szeretni, mert igazán tudsz sirni, te be fogsz lopózkodni az ő szívükbe és a míg elmondod nekik a te szenvedéseidet, azt fogják hinni, hogy azok az ő szenvedéseik és szeretni fognak ezért.

— Mit törődöm én ezzel, ha te már nem leszel az enyém.

Látónki komolysággal felelt Lília:

— Én földi halandó vagyok, de a te dicsőség halhatatlan leszel!

— Mit törődöm én ezzel? — ismételte Ippolito.

Lília csöndesen folytatta:

— Meg fogod örökíteni szerelmünket műveidben, és így, a mi másként halandó lett volna, örökké fog élni.

— Hiúság! — mondta Ippolito.

— Nem, — felelte Lília, a meggyőződés őszinte hangján, — örök szerelem! Égi szerelem!

Ippolito újai halkan siklottak végig a billentyűkön.

— Lília...

— Ippolito!

És Lília most odaborult Ippolito vállaira, forrón, bensőségteljesen magához ölelte, mintha az ember az oltáriszentséget szorítaná magához.

Valami erővel teljes, férfias fájdalom zsongott Ippolito szívében. A billentyűkön új hangok viharzottak át, a melyek reszkettek, mint az emberi lélek és ideges újai alól gyönyörű melódiák virágoztak ki.

Csodálatos hangok ölelték körül a két szerelmezt, a kik fölé egyre mélyebb és sötétebb árnyékokkal borult az este.

— Ó, ő erős, erős! — ujjongott lelkében Lília. — Sikerülni fog! Ki fogja csak sejteni is, ha évek múlva ezeket a hangokat hallja, hogy egy estén, a tóparti magányos villában két egymástól elszakított vérszívű bugygyantak ki? Az emberek azt fogják kérdezni: *«Hol végezte a tanulmányait? Ki volt a mestere? Milyen iskolához tartozik?»* És senki sem fogja megadhatni az igazi választ, de mindenki vele fog sirni! Ó, szerelem; szerelem, szerelem...

Már tökéletesen beesteledett. A szomszéd szobából, a hol a cselédség lámpát gyújtott, behatolt ide is halvány és gyenge visszfénye a lámpának és ebben a tompa, sejtelmes világításban álomszerű alaknak tűnt fel a két szerelmezt.

Egyetlen szó sem hangzott el már ajkukról. Ippolito vállairól lecsúsztak Lília kezecskéi és fáradtan csüngtek alá, mialatt Lília, lélekzetét is visszafojtva, hogy meg ne zavarja játékában Ippolitót, feszülten figyelt és ő, a hatalmas királynő, térdre ereszkedett. Térdre ereszkedett a lángész megnyilvánulásaitól, az első csodálatos szárnyesapásoktól és megindulva a lángész titokzatos szépségeinek varázsától. És Lília minden győzelme, minden hódítása eltűnt a semmiségbe e nagy órák isteni megnyilvánulásában...

A HÉTRŐL.

Ha a világ összes karácsonyfáit egy seregbe lehetne sorakoztatni, ebből nemcsak egy rengeteg erdő lenne, hanem egy rengeteg nagy tükör is, benne hűsége képe az emberek anyagi sorának. Ez az erdő hibeiben megmutatná, hogyan, a tömegek mely arányában van elosztva szegénység és gazdagság, pompázó jólét és szűkölködés e földön, mint a statisztika. Az emberek között vannak látszatra törpék és törékenyek, mit se mutatók, a kik azonban igazában óriások és hatalmasak, vannak látszatra óriások, a kik gyöngék és tehetetlenek. A karácsonyfa nem hazudik. A látszata igazság. A hatalmas, nagy karácsonyfák, a melyekről kápráztató erővel árad a fény és ágaik szinte roskadnak a csillogó termés dús pompája alatt: ezek valóban gazdagságot jelentenek. A szerény kis karácsonyfák pedig gyér és olesó díszükkel pedig valóban szegénységet. A nagy és dús karácsonyfa nagy és dús módnak, a kis karácsonyfa kis módnak mutatója.

Szomorkodjunk-e azon, hogy ez így van? Zaklató-e az emberi sors fájdalmas különbözőségének ez az ünnepi föltárulása? A mi itt szomorú vagy zaklató, az benne van az élet egész berendezésében és sorsunknak ezt a pártos különbözőségét nemcsak a karácsonyfák fénye világítja meg. Olyan világ, a mikor minden gyermeknek egyforma a karácsonyfája, aligha lesz valaha és talán nem is ez a legfontosabb. A harmóniát az adja, hogy minden gyermek egyformán örül neki, egyformán boldog lesz általa. A ki a nagyot kapja,

ennek örül, a ki a kicsit kapja, ez teszi széppé, boldoggá és sugarassá az estét. A kis és kevesebb díszű karácsonyfa tehát nem szegényebb, lélekben nem tartalmatlanabb, mint hatalmasabb és pompázóbb testvére. A gyermek nem csinál összehasonlításokat. A gyönyörűség, a mely neki jut, teljes. A maga karácsonyfáját mind a legnagyobb, a legfényesebbnek, a leggazdagabbnak látja. Ez a karácsonyfa varázssajátossága. És ennek a varázsnak pusztulása az, a mit témérdek fájdalommal és keserűséggel gyászolunk még akkor is, a mikor összes többi ékességeit már réges régen elfelejtettük. De az életnek legnagyobb értékei és örömei azok, a melyeket legtovább érdemes siratni.

*.

Különbön épen a kis és szegényebb díszű karácsonyfának igen érdekes magasztalását olvassuk egy francia újságban egy gyermek-orvos tollából. Nem épen a karácsonyfáról van szó, hanem arról, a mivel körülrajuk. A játékról.

A francia orvos azt panasolja, hogy a modern technikai haladás veszedelmes irányban érvényesül a gyermekjáték készítésében. Egyenesen azzal fenyeget, hogy az ellenkezőjévé hamisítja a játék rendeltetését. A gyönyörködtetés helyett a szellemi túleröltetés eszközévé teszi.

Ha a technika haladása a gyermekjátékon is érezteti magát, az nem baj, sőt szükséges is. A haladás egy csomó csodát produkált és az emberiségnek e megzavargatásából a maga részét a gyermeknek is ki kell adni. Mindenki, a ki akarja, meggyőződhet róla, hogy a gyermek ezt a maga részét meg is követeli. Az autómobil és a repülőgépet ma minden gyerek odakívánja a játékaik közé, érdekes bizonyosságul annak, hogy van valami csodálatosan egységes az idők szellemében, valami rejtelmes szolidaritás a nagyok és kicsinyek érdeklődésében.

De a játéknak is megvan a maga elemi törvénye. És ez a törvény azt parancsolja, hogy a játék legyen. Nem kifárasztója az elmének, hanem gyönyörűsége. A gyermekjáték ne legyen probléma. Ne legyen olyan dolog, a mi zavarba hozza a gyermeket és értelmét neki nehéz föladat elé állítja.

Szóval: a gyermekjátéknak nem szabad komplikálnak lennie. Már pedig ózón az olyan játék, a melynek a beállítása és a működésbe hozása még a felnőtt ember találmányosságát is próbára teszi. Gépeket látunk a játékos boltokban, a melyek jóformán csak a műretek kicsiségében különböznek attól a komoly masinától, a melynek mását a gyerekszobába viszik. De megtartják ennek egész bonyodalmas szerkezetét.

Ez olyan módja a játékeskínálásnak, mintha az

ÉPÍTÉS RÖZBEN ÖSSZEDŐLT HÁZ KÖBÁNYÁN.

1. Hajók a Volgán. 2. Népénekesek a földézetten. 3. Ebédelő tatárok a hajó orrán. 4. Munkások egy volgai hajón. 5. Imádkozó perzsa a hajó földézetten (alkonyatkor kis szőnyegterít le s arccal kelet felé fordulva imádkozik).

A VOLGA MENTÉRŐL. — Pásztor Árpád fölvételei világkörüli útjáról.

érett értelmű fölötték számára irt műveket a nyomdai technika útján tennék meg gyermekirodalomnak. De a *Buda halálá*-ból nem lesz gyermek-könyv, ha a gyermek-könyvek szokásos formájában nyomtatják és állítják is ki. Nemesak a méret teszi a játékot. A mi a gyermek szórakoztatására készül, annak a gyermeki értelemez kell egyszerűsödnie. Annak világosnak, igen könnyen kezelhetőnek, nagyon megérthetőnek, a használatában szinte magától adódónak és magát magyarázóknak kell lennie. A bonyadalmas szerkezetek lelkisínnyítése nem csökkenti a komplikáltságot, sőt még torlódottabbá zsúfolttabbá teszi.

Ki követelheti azt egy kis gyermektől, hogy el tudjon igazodni egy komplett lokomotív konstrukciójához? Hogy meg tudja érteni a szerkezet működésének törvényeit? Már pedig, a mit meg nem értünk, abban nem tudunk gyönyörködni. Az csak nyugtalanít, zavar és fáraszt. A gyermek nem tanulna még meg a szegyenkezésnek azt a komédiázását, a mely az elragadtatás tetetésével palástolja el a meg nem értést. A gyermek ennél bátrabb és becsületesebb. Ezért fordul elő minduntalan, hogy az egyszerű, olesó, régifajta játék láttára boldogan ragyog föl a szeme, ellenben a drága, nehéz játék megzavarja és a vele való próbálkozás küzdelmeinek az a vége, hogy — sirva

fakad. Szegény, fejletlen értelme esődöt mond. A mit az örömeinek szántak, neki kínlódat és esődöt jelent.

Ennek a kérdésnek egy másik részéről, a gazdaságiról nem is szólunk. Pedig érdemes lenne azon is elgondolkodni: való-e annyi tömérdek pénzt olyan dologra költeni, a melynek a drágább volta nem jelenti a hatásának és hasznának is fokozását? A gyermek izlése annyiban a legaritizikusabb a világon, hogy a *gondolatot* minden-azon is többre és mindennél jobban becsüli. Magának a játéknak kell hatásosnak, jónak, ügyesnek, szórakoztatónak lennie és ha a gondolata, az ideája nem ilyen, akkor az előadásnak, a kidolgozásnak a megjelenése technikájának semmiféle ügyessége vagy fortéja nem segít rajta. A gyermek nem gyönyörködik benne.

Tehát pszichologia kell annak a megtalálásához is, hogy mivel kedveskedjünk a gyermeknek, ha csakugyan kedveskedni akarunk neki. Nagy fájdalom és keserűség az, ha az ajándék nem sikerül. Ha az a törekvés, hogy örömet okozunk valakinek, kudarczot vall.

A felnőtt ember arcán, szemében, szavában az ilyen bukás nem tükrözik olyan őszintén, mint a gyermekében. A felnőtt ember tudja, hogy az

ajándéknak örülni kell, de azért természetesen megmarad a föladat, hogy ezt a kötelességet minél közelebb segítsük az érzés őszinte megnyilatkozásához. A ki ajándékoz, annak mindenesetre vágya és ambíciója, hogy csakugyan örömet szerezzen vele. Ezen a ponton az önzés összeölelkezik az önzetlenséggel.

Már pedig, hogy az ajándékozás művészete nem könnyű mesterség, ennek a tételnek így karácsony és újesztendő táján százezer élő tanuja bolylong Budapest utcáin, az ünnepi pompába öltözött kirakatok előtt. Házbérnegyed előtt se látni ennyi nehéz gondba borult, tétován nézegető és töprengő embert az utcákon. Ez a sok borús homlokú, bánatos ember mind azon szomorkodik: mivel szerethetné a legnagyobb örömet valakinek? És napokat tölt el, sőt talán éjszakákat is virraszt át, míg határozni tud.

Az angolok és az amerikaiak a maguk számára már megoldották az ajándékozás problémáját. Az ő ajándékuk: pénz. Nem ez a kizárólagos mód, de talán a leghasználatosabb. Az angol is, az amerikai is praktikus nép. A praktikuság dolgainak az ő szokásuk és eljárásuk kétségtelemül jó iskola. De az ajándékozás lényegében nem praktikus művelet, mert merjen adni valamit, a mit mi pénzen vásároltunk, bizonyára nem praktikus

ság. Kétséges tehát, hogy az ilyen műveltségben az angol és amerikai példa-e a legmegfelelőbb.

És még valami, a mire gondolni kell. A pénz ajándékai csak a mennyiségének tekintélyes volta teszi. Ezen alul csak — adomány. Már pedig óriási a különbség az ajándék és az adomány erkölcsi között. Az egyik kedveskedik, a másik segít. Az angoloknak és az amerikaiaknak sok a pénzük. Ha nekünk sok lenne, akkor — ha adnánk, se fogadnánk el pénzt ajándékká.

Mi a legalkalmasabb ajándék: erre általános érvényű felelet nincs. Nem hiszszük, hogy az angol szokás minálunk bármikor is meghonosodna. Inkább lesz nálunk is törvény ennek a francia mondásnak az igazsága, hogy az ajándék kedves vendég a háznál. Ebben a mondásban meg van a felelet arra a kérdésre is: kinek gusz-tusát képviselve az ajándék? A vendég természetesen megtartja a maga karakterét és nincs több kötelessége, mint hogy harmónikusán el tudjon helyezkedni a vendéglátó háznál. Az ajándék tehát a saját izlésünknek legyen, természetesen kedvező, reprezentánsa. És minthogy a vendéget házi munkára fogni nem szokás, az ajándéknak se kell épen hasznosnak lennie. Csak kellemesnek, szórakoztatónak, szívesen látottnak. Ilyeneket — a művészet ad. Ilyen a könyv, a kép, a szobor. Kedves vendég a háznál. A ki ennek nem tud örülni, annak talán nem is nagyon érdemes a kedvét keresni. *Sigma.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Karácsonyi albumunkat, mely az évek óta megsokszorozott pompás kiállításban és gazdag szépirodalmi tartalommal jelent meg, mai számunkkal együtt kapják meg előfizetőink. Az albumot megkapják azok is, a kik újévüktől kezdve lépnek be az előfizetők sorába.

Új regényeink. Két regényünk a mai számmal, mely ebben az évben az utolsó, befejeződik. Legközelebbi, újrán számmunkban két új regény közlését kezdjük meg. Az egyik Rákosi Viktor műve

s címe *A bardóci zúg kalandorai*. Előre is felhívjuk olvasóink figyelmét a kitűnő írónak erre a legújabb művére, a melyben érvényesülnek összes fényes tulajdonságai. Külföldi regényt ezúttal a francia irodalomból közlünk, *Marcelle Tinayre*, a világhírű francia írónő *Hellé* című meglehetősen történelmi regényét, melyet *M. Hrabovszky Julia* fordított magyarrá.

A fekete város. Elmekeztünkbe idézi azt az egész nagy veszteséget, mely Mikszáth halálával irodalmunkat érte, utolsó nagy regényének, *A fekete város*-nak megjelenése. A mi olvasóink voltak azok a szerencsések, a kik frissiben, hétről-hétre olvashatták lapunkban. Ez a regény Mikszáth írói pályájának mintegy betetőzése, záróköve az író utolsó, legtermékenyebb korszakának. Tudjuk, hogy Mikszáth pályája első felében teljesen az mint apró rajz művésze állott előtűnk, hosszabb léleketű, regényszerű munkára akkor még nem igen koncentrált magát. Csak a kilencvenes években fejlődtek ki benne a nagyobb koncepciók. Átmenetül irt egy sereg hosszabb elbeszélést, míg aztán *Beszterce ostroma*-val és *Szent Péter esernyője*-vel elkezdte nagyszabású könyveinek sorát. Ezekben a műveiben teljesebben és érettebben érvényesül szellemének sokoldalú gazdagsága, mint a rajzokban, a magyar életnek szélesebb terjedelmű, több kört befoglaló képeit fogja össze bennük. Legszélesebbre pedig épen *A fekete város*-ban terjeszti ki a rajz körét: ebben a regényben, a multba áthelyezve, megrajzolja az egész kezdetleges magyar társadalom körét. Azt a két társadalmi osztályt veszi szemügyre, a mely már a régi Magyarországon is meghatározta a magyar életet: a vármegyei nemességet és a városi polgárságot. Az utóbbit részletezi jobban, több apró vonással, több humorral, az alakok gazdagabb és változatosabb skálájával. A régi löseai polgár, a ki a maga kis városának szűk falai között, mintegy komprimálva éli a városi polgár ép oly teljes életét, akár a velencei vagy a londoni polgár. Életének teljessége azt az illúziót kelti benne, hogy a városa hatalmas, nagy, világraszóló valami s ehhez képest van ki-fejldőve polgári gőgje, önérzete és városa iránti lelkesedése. Életének kicsinyessége viszont meg-szűkíti látókörét, nyárspolgáriságot teszi és kifejleszti benne a furesz, groteszk vonásokat. A mi Velenceinek a tenger uralmáért való küzdelem, ugyanaz a löseieknek egy-két hold borsóföld s ezért a céllért épen annyi lelkesedéssel, haraggal,

elszántással küzdenek. Harczuk Görgey szépei alispánnal az ő szemükben semmivel sem kevésbé világrondító dolog, mint a régi nagyvárosi köz-fárságoknak harczai nagy világhatalmak ellen. Mint a hogy egy miniatűr japáni kertben benne van egy egész tájkép, minden részletével, de mindenben parányira kicsinyítve, ép olyan a löseiek élete is. Mintha kicsinyítő üveg alatt néznék egy nagyváros életét. Mikszáth bámulatos világos látásának és megfigyelésének fényes bizonyossága ez a kép. Soha még magyar író a régi városi polgárt olyan hiven és teljesen nem rajzolta, mint ebben a regényben ő. S rajzában egyremásra tűnnek fel a pompásan rajzolt, karakterisztikus alakok: a löseai tanács ülésében például, a hol a Görgey által megölt bíró megbeszéléséről tárgyalnak, elevenen, plasztikusan, egyenesen a szemünk elé állítja jelenik meg a szentat minden tagja és mögöttük a háttér: a löseai nép tömegei. Egy-két vonás és kész az alak; a lényegese a jellemzetes iránti érzéknek az a biztonságja kell ehhez a rajzhoz, a mely egyetlen írónkban sincs meg oly teljesen, mint Mikszáthban. De a vármegye urainak képe is ép oly elevenen van élénk vetítve s csak azért nem lép meg annyira, mert ezt a társadalmi kört már azelőtt is többször rajzolta Mikszáth s így a kép nem teszi annyira az új-ság benyomását. S milyen fiatal volt a szíve! Hogy éri a fiatal szívek ébredését, az ifjú szerelem fakadozását! A szerelmek ezt a formáját szerette mindig legjobban rajzolni; örök gyönyörűsége telt a serdülő fiatal lányokban, a kiknek most nyílladozik a szíve, a kik most tanulják használni a kacérság kedves, bájos fegyvereit s most szédíti meg őket először a tavasz forró láza. Fojtott, de annál mélyebb érzés van ezekben a rajzokban, ifjúkori hevülések, vágyak, könnyek emléke, mely benne reszket az öreg ember szívében is. Akárhányszor rajzolgatja, mindig frissnek, újnak érezzük, mert mindig megújul az érzés az író szívében. Görgey Rozália és Fabriciusus boldogtalan végű szerelme talán a legbájosabb, legtisztább szerelmi kép, melyet Mikszáth valaha rajzolt. Az első találkozás az erdőben, a dílízszánczon s utána a keresztelői multság Gyurgyik molnár házában, — felejthetetlen bájoságú dolog. Osodálni való, hogy tudja Mikszáth még a legdurvább környezetben, a hollandi genre-festőkre emlékeztető jelenetekben is megővni a fiatal úri leány finomságát, érintetlen és érintetlen báját. *A fekete város* az idej magyar könyvpiac legnagyobbn érdekessége s egyúttal az utolsó, a melyet Mikszáthnak köszönhetünk.

Svájci selyem vámentesen házhoz szállítva! Kérjen fekete, fehér vagy színes ajándékainkból mintákat: Crépon, Duchesse, Cachemire, Messaline, Côtelé, Eolienne, Shantung, Mousseline 130 cm széles, méterenként 1 K. 20 f.-től kezdve. Ruháinkat, blúzákat stb.-nak való bárány és pellucó, egyszerűen kímélettel, vámentesen elvágva, pontos, vékony és selymes ruhák — Mi ezalatt garantáltan erős selymeszöveteket adunk el vámentesen direkt magánvételnek. **SCHWEIZER & Co., LUZERN U 24 (Svájcz.)** Selyemkivitel. — Királyi udvari szállító.

Elmért jogorvosok véleménye szerint a **SANITOL** ma legértékesebb orvosi száj és fogápoló szer. Kaphatók gyógyszertárakban, Megrendelhetik: Sanitol Forgatók Miskolcra ezim is. **"ALTVATER" GESSLER BUDAPEST.**

Serravallo KINA BORA VASSAL. Hygienikus kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt. Erősítőszert gyengélkedők, vészegények és lábadozók számára. zivárgószert, ideg-erősítő és vérjavító szer. Kiténő írá. 7000-nál több orvosi vélemény. **I. Serravallo, a. é. kir. udvari tanácsos Trieste-Barcola.** Vásvásároló a gyógyszerárakban álliteres üvegekben K 2.80, literes üvegekben K 4.80.

A Bőr- és Lithion-tartalmú vasmentes gyógyforrás **Salvator** kitűnő sikerrel használják vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvényénél, a cukorbetegségénél, az emésztési és lélegzési szervek hurtyainál. **Húgyhajtó hatású!** Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen tisztá! Kapható drágyavízkereskedésekben vagy a Selyem-Lipóci Salvatorforrás-Vállalatnál Budapest, V. Dudóly-rakpart 8.

ELKÁN ÉS GERŐ Budapest, MOST: VI., Petőfi-utca 5. sz. (Saját ház.) **Szörmegarniturák, kabátok, kucsmák nagy raktára.** Bébelések jutányosan elfogadtatnak. Telefon 83-73. Divalap ingyen és bérmentve. Telefon 83-73.

TÁTRALOMNICZ TELISPORT SZEZON: december 15-től március 15-ig. a legjobb bob- és rodiópálya új felvonóval. Posta, Távirat. Telefon. Vasutállomás. Összeköttetés mindenfelé. Prospektus.

Ha fáj a feje ne tévózzék, hanem használjon azonnal **Beretvás pastillát** mely 10 perc alatt a legmakaesabb migránt és fejfájást elmulasztja. — **Ára 1 korona 20 fillér.** — Kapható minden gyógyszerárban. Készíti **Beretvás Tamás** gyógyszerész Kispeszen. * * * * * Orvosok által ajánlva. — Három dobozról ingyen postai szállítást.

A «VASÁRNAPI UJSÁG» 58-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság» a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven s több mint másfél ezer képpel, legjelesebb hazai írónk és művészeink közreműködésével jelen meg.

Előfizetési feltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 5 korona, fél-évre 10 korona.

A «Vasárnapi Ujság», a «Világkrónika»-val negyedévre 6 korona, fél-évre 12 korona.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

EGYVELEG.

* **Uj üstökös.** Rómában Cerulli csillagász új üstökösöt fozozott fel. Az üstökös csak távcsóval látható, mivel nem fényesebb egy tizedrangú csillagnál. A bika csillagképében van s lassan délnek húzódik. *G. L.*

* **Marconi újabb diadala.** A Pisa mellett levő Coitano Marconi-állomásról Marconi direkt távira-tokat küldött át Kanadába. *G. L.*

SAINT-RAPHAËL FRANCZIA TERMÉSZETES BOR **A gyomor legjobb barátja** bevált anámia, ideg- és gyomorbetegséknél és lábadozó betegeknek. Kapható minden gyógyszerárban 6.— koronájával. **Főraktár: Apotheke, Zum heil. Geist, Wien, L. Operngasse 16.**

Brilliánsokat aranyat, ezüstöt és platínát. **SARKADI IMRE** óras és ékszerész Budapest, VIII., Ulóci-ut 36. sz. (Az Iparművészeti múzeummal szemben). **ÁRJEGYZEK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.**

Halló! Gyermekek!!! Halló! Itt a gyorsvonat! **KLEIN DEZSÓ** látszerész, Budapest, elváros, Keoskémóti-utca 14. szám.

Ha fáj a lába! Kérje a szakorvosok által ajánlt szabad, Lauf-erdőcipő prospektusát. — Egyedüli készítő **SZÉKELY és TÁRS** ortopéd cipő-készítő Budapest, IV., Múzeum-körút 9. Képes árjegyzék mindennemű cipőkről ingyen.

Störme GARNITURÁKAT ÉS KABÁTOKAT VÁSÁROLJON **Elkán Gyula** SEKSZERESZ **MAGY ÁRUHÁZÁBAN VII. KÁROLY-KÖRUT 17-B.** KIVÁLTALAP BÉRMENTVE **OLCSÓ SZABOTT ÁRAK!** TELEFON 200-02.

RIDIKÜLÖK pénz-, szivar-, levéltárolók állandó, nagy választékban legolcsóbb **CSÁNGÓ** — finom bőrű készítőnél — Pest, Múzeum-körút 5. **A cím fontos!**

ÉKSZEREK EZÜSTNEMUEK ORÁK, egyéb szerk angol, francia, hinaszint dísztergys, gyári áron besze-rezhetők. Legújabb angolrendszerű részlethirteti módosítók. **SÁRGA JÁNOS** cs. és kir. udv. tanácsos, ékszerész, Kolozsvár. 911. év február 1. Enda-pest, IV. Károly-tér 1. sz. Képes nagy árjegyzék ingyen.

Fog-Krém **KALODONT** Szájviz

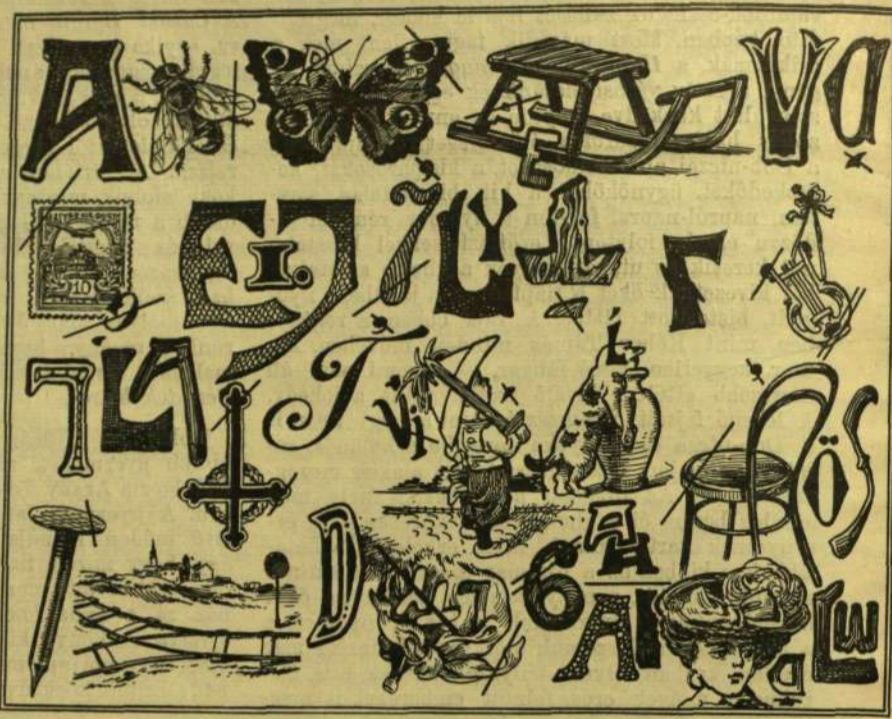
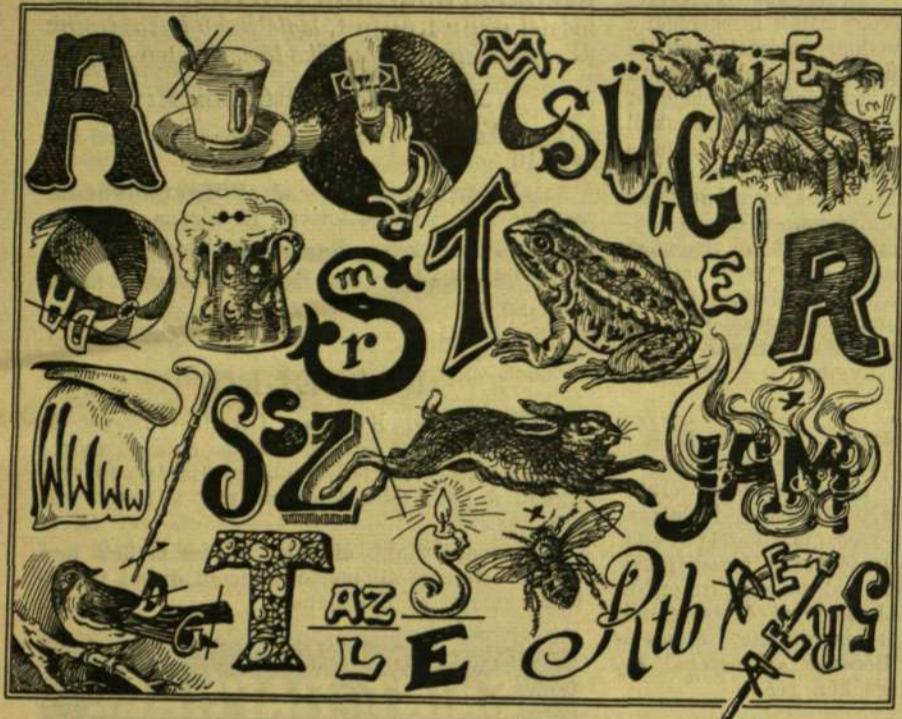
Soha többé! nem eserelek szappannal, mióta a Berg-mann-féle vészórpapra - lilliomtejszappant használok (egyedüli gyártók: Bergmann & Co. Tetschen a E.), mert az összes gyógy-szappanok közül ez a leghatásosabb és ki-zárólag csak általa érhető el szép, gyön-gőden puha és aseptóló mentes arcshór. Darabja 80 fillért minden gyógyszerár-ban, drogeriában és illatszerkereskedésben stb. kapható.

Rendeléseknél szíves-kezők lapunkra hivat-kozn. **Lohr Mária (Kronfus)** csipke-, vegyítiszító-, kelme-festő-, szőnyegporoló-és szőrmegővő gyári-intézete. * * * * * Telefon 57-08. Budapest, VIII. kerület, Baross-utca 85. szám. *Fiók: 1. IV., Keoskémóti-utca 14. 2. IV., Eke-ut 6. sz. 3. V., Harmász-utca 4. 4. VI., Andrássy-ut 16. sz. 5. VII., Teos-körút 29. sz. 6. VIII., József-körút 2. sz.*

KÉPTALÁNYOK.

I.

II.

A 48-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Soha sem keressük annyira az életársakat, mint mikor nincs igazunk.

Azok közt, a kik mind a két fentebbi képtalányt megfejtik, a következő négy díszművet sorsoljuk ki:

- 1. Tompa Mihály összes költeményei. Illusztrált díszkiadás, nagy album-alakban, több száz képpel.
2. A képirás régi nagy mesterei. A festőművészet legnevezetesebb remekművei 120 színes képben, az egyes festőkre vonatkozó szöveggel.
3. I. Ferenc József, Magyarország királya. Irta Márki Sándor. Album-alakú díszmű, számos képpel.
4. Vezérsíllagok. Költői gondolatok hazai és külföldi remekírók műveiből. Nagy alak, félbörkötésben.

röviden: szeretetreméltó ruhadarabnak kell lennie. Az ideai divat igyekszik is ezeknek a kívánásoknak megfelelni. A fazon kizárólagosan kétsoros. A télikabát három gombbal gombolódik és a nyaknál magasan ér össze. A hajókának nem szabad szélesnek lennie, hátban bő, a csipő csak jelezve van s a deréktől lefelé határozottan harangalakú, hosszú hátnyílással. A télikabát jellemző tulajdonsága a méltóság, a szabásban rejlik, hogy a testhez illő vonalakkal fokozza az eleganciát, a nélkül, hogy nagy öltésekkel vagy kihajításokkal megterhelje a kabátot. Csak az ügyesen szabott kabát lehet tetszetős, mert a szabás dönti el a ruha izléses és elegáns voltát. A többi részlet fejtegetésére nem térhetünk ki. Koch Testvérek.

Ha igazán tökéletes gramfont óhajt, forduljon bizalommal az országvezető elnöyösen ismert Tóth József céghez Szeged, Könyök-utca 9.

Gyermekszanatorium Portoré. Valóban nem és kulturális missiót van hivatva teljesíteni a Portoré-ban, Fiume mellett létesített gyermekszanatorium. Az intézet pazar kényelemmel s a modern követelmények minden elképzelhető vívmányával fel van szerelve, vezetése pedig Dr. Rajnik Pál kiváló orvos kezében van, ki az Erzsébet-szanatoriumnak volt hosszú éveken át első assistense, széleskörű tapasztalatai tehát elég garanciát nyújtanak. Ajánljuk ezen intézetet a gyermekek egészségéért aggódó szülők figyelmébe. Felnőttek részére külön osztály van berendezve.

A téli főszezonban vagyunk s most érte el a szőrmédvát tetőpontját. Ez alkalomból felhívjuk egy a hölgy, valamint a férfüközönség figyelmét hazánk egyik elsőrangú szőrmegőrzőjére — Elkán és Gerő Budapest, VI., Petőfi-utca 5. — a hol szőrmegőrző-turák, kabátok és szőrmekucsmák legizlésebb s legnagyobb választékával találkozunk. Ezen hírneves cég e szakmában veszérszerphez jutott, kiváló gyártmányai pedig több külföldi kiállítás nagy kitüntetésekert nyertek.

A bórdszámú áru ipar terjesztésén igen tevékeny részt fejtett ki a közismert jó hírnévnek örvendő Csánóg bórond- és finom-bőrárúkesztő, Budapest, IV., Múzeum-körút 5. szám alatti üzletében levő áruival, u. m. ridikül, pénz-, szivar-, bankótárcsák, utikészletek stb. utazó bórondokban, melyekkel igen nagy választékot nyújt a n. érdemű vásárló közönségnek a közelgő karácsonyi ünnepekhez.

vár város mérnök, Debreczeni Mártonnak, A kióvi csata című irodalomtörténeti értékű éposz szerzőjének fia, 76 éves korában Kolozsvárott. — GERŐC JÁNOS, római katolikus kántor, 77 éves korában Nagykátán. — CSERINSZKY LÁSZLÓ áldozópap, 32 éves korában Budapest. — Dr. Kőszöly József, nyug. esztergomi főegyházmezei áldozópap, 55 éves korában Nógrádpatakon. — LEMZ GYULA nagykereskedő, 62 éves korában Budapest. — Dr. APT FERENC ezredorvos, Przemysében. — Dr. PÁSZTOR BERTALAN, a «Hevesvármegyei Hírlap» felelős szerkesztője Egerben. — SÁRKÁNY LAJOS, 56 éves korában Gyerk községben. — Galántai GÁLLIK GYULA, volt hercegrímási uradalmi intéző, Eger községben. — ANDRÉ JENŐ, a miskolci takarékpénztár ügyvivő-igazgatója. Miskolcon. — BÁNIK GYULA, pénzügyi számgyakornok, 27 éves korában Selmeczbányán. — TORPORCZ (Tópercz) SÁNDOR, székesfevárosi fogalmazó, 40 éves korában Budapest. — BERENCZY GÁBOR, 59 éves korában Hajdúnánáson. — CSERNICZKY MIHÁLY, 73 éves korában Újbányán. — LIGETI BERTALAN, kereskedő, Zemplén vármegye törvényhatósági bizottságának és Sátoralja-Ujhely rendezett tanácsú város képviselőtestületének tagja, 70 éves korában Sátoralja-Ujhelyen.

Özv. zilahi ÉLTERŐ ELZÉNÉ, szül. csikszenttamási Baróthy Etelka, néhai Éltető Elek volt miniszteri osztálytanácsos özvegye, 73 éves korában Zilahon. — BÁRÓ BÁNYFI LÁSZLÓNÉ, szül. Bálint Julia, 86 éves korában Kolozsváron. — PARÁNYI PALNÉ, szül. Schmitter Emma, 74 éves korában Maglódon. — Özv. HALÁSZ KÁROLYNÉ, 65 éves korában Budapest. — Özv. TANÁRY GEDEONNÉ, szül. Báthory Mária, néhai Tanárky Gedeon államtitkár özvegye Nagykőrösön. — SZABÓ JÓZSEFNÉ dr.-né, szül. Pordán Jolán, 38 éves korában Budapest. — REINER MARISKA, Reiner Lajos 14 éves leánya Budapest.

Szerkesztői üzenetek.

Haláltánczóna. Finale stb. Nagy hang, a mely kicsiny tartalmat hord, modernnek lenni akaró szövegek, melyeknek avult a belseje.

Napok. Nászaj stb. Szürke, középserű dolgok, nem ragad meg belőlük semmi abban, a ki olvasta. Vers-technikája sem áll mai színvonalon.

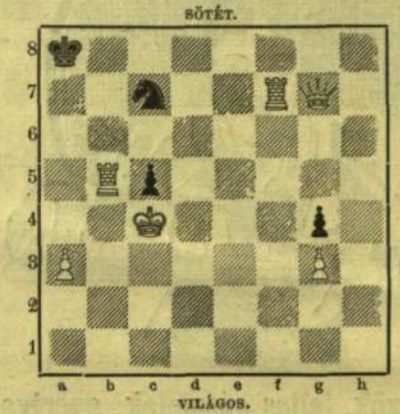
A Sorbonne könyvtárában. Meglehető kusza vers, néha olyan, mintha erőltetett próza volna, néha meg homályba fúl.

Együtt Rostálás. Mint magán-ügy kedves egyéni emlékek megrögzítője, még bájos is mind a kettő, a nyilvánosság azonban az efféléknek elveszi minden zamatát.

Szegénység és gazdagság. Útszéli morál-filozófia, a mely teljesen elvété az életét, mert esupa banalitásokban merül ki.

SAKKJÁTÉK.

2724. számú feladvány Ferber E.-től, Pflalburg.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

A 2720. számú feladvány megfejtése Berger Jánostól.

Table with chess notation: Világos. Sötét. 1. Vg1-d1 ... Fd4-g7 2. Hd3-e5 + matt. Világos. a. Sötét. 1. Hd3-b4 + matt. 2. Fe2-b3 + matt.

Helyesen fejtették meg: Marányi Lajos. — Geisz József és Stark Vilmos. — A «Budapesti Sakk-kör». — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör». — Ludányi Antal. — Wyszogrod Pál. — Beer Mór. — Gottlieb István (Budapest). — Nemeth Péter (Csenger). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Hoffbauer Antal (Lipótvár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győri Sakk-kör». — Székely Jenő. — Mészáros József (Győr). — A «Zborói Társaskör». — A «Kálocai Katolikus Kör». — Várossó Miklós (Zirc). — H. Hubay Bertalan (Bodza-ujták). — A «Dunaújvárosi Egyenlítői kör» (Dunaújváros). — Barcsa Mihály (Biharudvari). — Csolnoki István (Hajdúhadháza). — A «Leibici Gazdasági Kaszinó» (Leibicz). — Luntyik János és Szivák János (Alberti-Isra). — «Csengeri Kaszinó» (Csenger). — Király Mihály (Zenta). — Kunz Rezső (Temesváros). — Budai Sakkos Társaság (Budapest). — Patkó Imre (Tulpas).

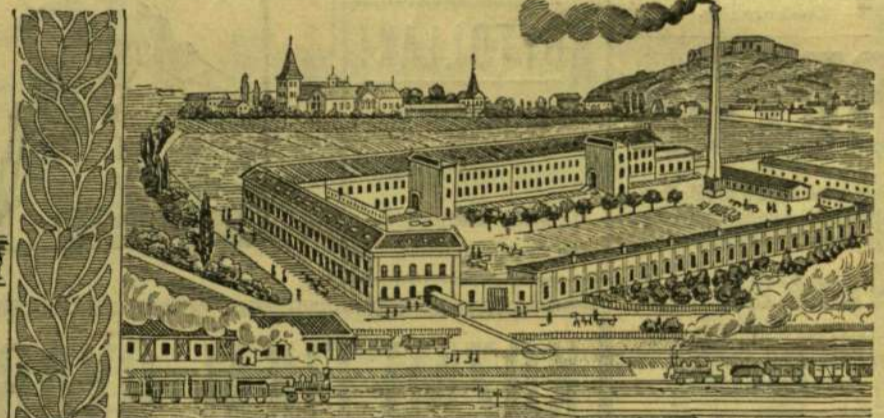
Felolós szerkesztő: Holtsy Pál.

Szerkesztői iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Péchújfalusi Páchy István, 1848—1849-iki Bocskay huszár, 80 éves korában Sárközújlakon. — STRATZINGER EMIL királyi tanácsos, pénzügyigazgató, 61 éves korában Székelyudvarhelyen. — DEBRECZENI BALÁZS, Kolozs-

Advertisement for David Károly és fia DOBOZGYÁRA, featuring a coat of arms and decorative text.

Advertisement for Palmakausuk Építőcsok, showing hands holding a small object.

Advertisement for Margit-Creme, featuring a portrait of a woman's face.

Advertisement for a gramophone, showing a gramophone and a person listening.

Advertisement for a Budapest Szt.-Lukácsfürdő, mentioning thermal water and health benefits.

Advertisement for Margit-Creme, detailing its ingredients and benefits for skin.

Advertisement for Rationalis Cementpadlólapok, describing hydraulic and concrete floor tiles.

Advertisement for Meinl kávékeverékei, featuring a ship illustration and the text 'elsőrangúak'.

Advertisement for Tátrafüred, showing a skier and describing the resort's facilities.

Advertisement for Törley Talisman Casino Rézervé.

Advertisement for Fischer László Fa- és bársonybeégető, showing a wood-burning stove.

Advertisement for hajfestőszer by Czerny-féle Tanningene, featuring a portrait of a man.

Advertisement for Haltenberger Béla ruhafestő, vegyszertár- és gőzmosó-gyára KASSA.

Advertisement for Párisi Vajcrème by Dr. Mauberie, featuring a woman's face.

Advertisement for Magyar-Lengyel Elite Társas Utazás, mentioning travel to Palestine and Egypt.

Legfinomabb HACKER-féle

CHINA EZÜST

evőeszközök, teljes készletek, gyertyatartók, szivargarnitúrák, jardiniérek, kávé-, tea-, mokka- és likőrkészletek stb. dus választékban

Rénpelmes havi lefizetésre

AUFRECHT és GOLDSCHMIED utóda

ELEK és TÁRSA R.-T.

Budapest, IV., Károly-körút 10.

Képes kinevezésként kivántra ingyen

Valódi harci kanári madarak

Egészre, szép hangú, napfényesek 10, 12 kor. árban. Elő-énekek: 14, 20, 25 kor. Nőstények: 3 és 5 kor. A legmagasabb kifizetés. Jól áll a fésű alatti állapotú madarakat (tananyag 20 és 40 fill. győgyárakban és drogériákban. Fr. Kaiser Bregenz, Vorarlberg)

Johann Dörfler, Graslitz, Csehország.

BUTOR

üzletes és szolid kivitelben, teljes lakberendezések készpénz vagy részletre kapható

Sárkány J.

butoriparosnál, Budapest, VII., Erzsébet-körút 26. sz. műhely és raktár.

ÓVJA A LÁBÁT

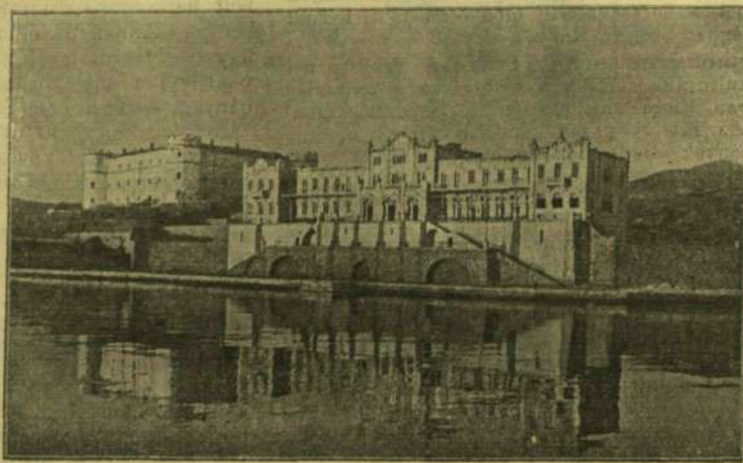

Minden kellemetlenség, különösen a terhes talp-izadás és talpégés elűnése, hány nap alatt a dr. Högess-féle impregnált Asbesttalpalk használata által. Párja K 2.-, K 1.-. Legjobb és leghíresebb segítség lábának a dr. Högess-féle impregnált Asbesttalpalket azeleszkövével. Párja 4 kor. Az azeleszkövé főleg impregnált dr. Högess-féle Asbesttalpalk van felsőre, hogy a lábunk kellemes és biztos lekvése legyen. A járás ruganyos és a gyaloglásépeség kitartható válik. Ledálmunkánk nélkülözhetetlen. Szűz földön úttól. Wien, Dominkanerbaitei No. 21.

GYERMEKSZANATORIUM PORTORÉ

FIUME MELLETT

100 ágyra berendezett modern intézet. Javalva: angolkóros, görvélykóros gyermekeknek, valamint akut betegségek után a reconvalescentiában, vérszegénység, sápkór stb. esetekben. Erősítő, edző kúrák. — Egész éven át nyitva. — Fel- nőtteknek külön osztály. Igen mérsékelt árak. Felvilágosítást nyújt az intézet főorvosa, dr. Rajnik Pál, február 1-ig Budapesten, Koronaherczeg-utca 10. sz. Prospektus rendelkezésre.

Köhögés

rekedtséget, hurutot, gőrcsős köhögést gyorsan és biztosan megszüntetnek az orvosilag kipróbált KAISER-FÉLE MELL-KARAMELLAK a három fegyvével. 33000 hiteles bronzgyertya a biztos sikerű tanusoktól (tananyag 20 és 40 fill. győgyárakban és drogériákban. Fr. Kaiser Bregenz, Vorarlberg)

ÁGYTOLLAK!

Legelőnyösebb bevásárlási forrás Magyar Kereskedelmi Vállalat, Miskolc 2. Tessék árajánlatot kérni!

Gyári raktár: KOMMER BELA Budapest, VIII. kerület, József-körút II. szám.

KOZMETIKAI GYÓGYINTÉZET

Fennáll 1892 óta.

Főorvos Dr. JUTASSY JÓZSEF bőrgyógyász, egészségügy-tanár, az orvosi kozmetika legelő és legelőbb szakososa Magyarországon.

Sikereink titka hogy tudományos alapon, szolidan dolgozunk. Szépségrontó bőrbajokat jóttalás mellett gyógyítunk (pattanás, kiütés, mitesszer, szírosság, szárazság, vörösség stb.) Felesleges képződményeket nyomtalanul eltávolítunk (lenese, szemölcs, anyajegy, sebhely szőr) Hiányokat természetes úton pótolunk (simaság, üdéség, szín, haj). Elváltozott arccokat esztétikailag rendezhetünk (ráncok, őrögek, süppedések, ferdülések stb.).

A készletek ára bő használati utastással: Egy teljes készlet 10 korona, egy próbakészlet 5 kor.

- Bőrkoptató-készlet** szőri bőrfelhőre terharas arcot, a szőpő, májfoltozt győkesen elmasztják.
- Bőrgyógyító-készlet** a zsíros, fényes, nyeny piruló arcot apólasára (mattá tétele) szolgál: gyógyítja a bőrtakát (mitesszer), a pattanást (simarot), a bőrlkacsoakat (pórus), a talp-égés izadást, vörös kezét, vörös orrot, fagyási foltokat.
- Bőrápító-készlet** a természetesül szép, a kez dőret konzerválják: üdítik: a könnyes, száraz, hámós, durva, érdes, libabőrös, gőmörős bőrt normalitják, puhítják, simítják: a petyhüdt bőrt lefrissítik, a megemélt a további fonyadástól: a ráncokat eltűnítik.

Dr. A ki a megfellelő készletet nem tudja megvásárolni, annak személyesen vagy levélben díjmentesen adunk felvilágosítást. A Dr. Jutassy-féle készletek és hajfestékek kaphatók minden győgysszertárban és drogériában. Főraktár: KOZMETIKAI GYÓGYINTÉZET Budapest, IV. ker. Kossuth Lajos-utca 4. szám.

Nálunk ujdonság!

melelynek szerencses összeretele folytán abőrön felismerhetetlen zománcok fejlődik. Ártaimatlanságáról tanusokodik Dr. NEUMANN ZSIGMOND kir. ker. és vállótorvényeszkő hites ve-gyész prospektusunkon látható hiteles bizonyítványa.

British Antiseptic Powder Lab. Kapható 3 nagyságú dobozban és fehé, krém, rő-s, ha ványrózsa és testszubon az összes drogériákban győ, tárakban és illatszer-űletekben. Magyarorsz. vez-kep. Barics Milán győgyssz. Tel. 12-56.

BUDAPEST VIII. Rakóczi út 15. Kiszárolag jobb minőségű árak. Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes ízt, kiváló jó hatású szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomor-gyengeség ellen. Étekezés közben véve, megóv a gyomorteléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill. Kapható: minden győgysszertárban valamint ROZSNYAY MÁTYÁS győgysszertárában ARAD, Szabadság-tér.

Nemzeti Antiquarium

könyv- és műkereskedés BUDAPEST, V., Váci-körút 42.

Vesünk könyveket, nagy könyvtárakat, régi nyomtatványokat, okleveleket, híres emberek levelezéseit, festményeket, metszeteket, mindennemű régiségeket legmagasabb áron készpénzért.

Uj irodalmi érdekesség!

EGY KÖNYV

szülő, tanárok és volt diákok számára. Irta HAZAY OLIVÉR.

Érdekes, egyéni színezetű, gondolatokat ébresztő könyv: voltaképpen rapzódikusán olvastatt apró emlékdécek vannak benne iskolai, nevelési dolgokról, egyes írói művekről, nagyképűsködés nélkül, friss, közvetlen modorban, az ifjuság iránti szeretettől áthatva. A látszólagosan személyes emlékdéceket azonban egy-ve fűzi egy közös alapgonolat: a gyermekkel való szeretetteljes foglalkozás, a benne rejlő értékes tehetségek fejlesztésének követelése. Az egész könyv ebből a szellemből eredt: ezért ajánlja a szerző kis diákoknak, a kiket mulatkon kívül munkatársainak nevez. A könyv bátor, szabad hangzával, ötte-tességgel, hangjának meleg közvetlenségével és tartalmának lendületével nagy hatásra számíthat. Ára 3 korona.

Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése részv.-társ.-nál, Budapest, VI., Andrássy-ut 21. és minden könyvkereskedésben.

TANÁCS ÉS SEGÍTSÉG

gyomorhaj, emésztési zavarok és következményei ellen!

Az étvágy a gyomoridegek legjobb izgatója s a hol étvágy nincs, ott vagy a gyomor vagy a bélrendszer beteg. A legtöbb esetben az ilyen rosszulletnek semmi jelentőséget sem tulajdonítunk, pedig ennek a következményeképpen lép föl aztán a fejfájás, emésztési zavarok, hányinger, gyomorégés, szédülés és más betegségi tünet, melynek eredetével pedig a legtöbb ember nincs tisztában és a melyektől mégis kinosztatják magukat, a helyett, hogy meg-gondolnák és minden bajt távol tartanának maguktól azzal, hogy az évtizedek óta kitűnőnek ismert :: :: ::

Brády-féle gyomorcsöppekből

ezelőtt Máriacelli gyomorcsöppeknek nevezve, naponta egy vagy két kávéskanállal bevesz. A valódi Brády-féle gyomorcsöppek használatától megszűnnek az összes emésztési zavarok, mert eltávolít minden ártalmas anyagot a szervezetből, a gyomor megerősödik úgy, hogy megint a legnagyobb pontossággal teljesíti hivatását és elegendő gyomornedvet választ ki; a fej tompultsága megszűnik, röviden: az egészség helyre-állítása tökéletes. Még a legidősebb esetekben is, aranyeres bántalmaknál, női bajokból eredt emésztési zavaroknál stb. a valódi Brády-féle gyomorcsöppek kitűnően beváltak, a miről számtalan köszönőlevél tanusokodik.

Kapható győgytárakban egy kis üveggel 80 fillérért, duplaüveg 1.40 kor.-ért. A hol nincs, közvetlenül a készítőnél:

BRÁDY K., Magyar Király győgytárában

Bécs I., Fleischmarkt 350.

rendelendő költségmentesen házhoz szállítva: 6 üveg 5 K-ért, 3 duplaüveg 4.50 korona. Ismertetések ingyen és bérmentve.

ÜGYELJÜNK NAGYON az itt látható védjegyre, valamint a készítő, Brády K. névaláírására és utasítsunk vissza minden hamisítványt.

Riessner-Kályhák,

a világ legjobb és használatban legtakarókosabb folytonosgőji Egészségi szempontból a legideálisabb rendszer. Egyszeri betűzáccsal egész télen ég, midőlt a sok fáradsággal és költséggel járó mindennapi betűzáccsal megtakarítják. Látható tűz, eredeti biztonsági szabályozó. Gázömlés vagy robbanás teljesen kizárva, ellenben mindig egyenletes és egészséges melegség, különösen a szoba alsó légrétegeiben is. Egyedül elárusítja, nagy választék és raktár. Ringeisen Testvérek BUDAPEST V, Bold-és Báthory utca sarkán.

HIRSCH és FRANK

Budapest-Salgótarjáni Gépgyár és Vasöntőde Részvénytársulat BUDAPEST, VI. KERÜLET, ARÉNA-UT 127. SZÁM.

téglagyári gépek.

GYART: faltáglá és cserépaajtókat, téglagyártó és agyágmegmunkáló gépeket legujabb és legjobban bevált szerkeszetekben. Ekvállalja anyagvizsgálatok kivitelét és teljes téglagyári telepek létesítését. Torvok és költségvetések díjtalanul. ELSORANGU REFERENCZIAK.

Miről lehet felismerni

azokat az urakat és hölgyeket, akik

DIANA-SZAPPANNAL

a szappanok királyával mosakodnak?

1. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arczbőre mindig tiszta és fehér.
2. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arcza sohasem fényes, valamint az orra sem.
3. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arcza és orra sohasem vörös, kék, érdes.
4. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arczán a ránczok láthatatlanok.
5. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak arcza mindig üde, friss, ápoltságos.
6. Aki Diana-szappannal mosakszik reggel, annak kezei hófehérek, bársonyszerűen lágyak és finom tapintatúak.
7. Aki Diana-szappannal mosakszik, annak sem orrán, sem arczán miteserek nincsenek.
8. Urak, kik Diana-szappannal mosakszanak, nyakuk hátsó oldalán sem láthatók soha a feldörzsölések és pattanások.
9. Uraknál nagyon gyakori borotválkozás után, az arczón és a nyak elő részén a kipattogzás és a pattanás: aki Diana-szappannal mosakszik, annál ez ki van zárva.
10. **Aki Diana-szappant és crémet használ, annak arczáról és kezéről 6 nap alatt az összes tavaszi szeplők lemosódnak.**

Tisztelt gyógyszerész úr! A múlt hónapban küldött Diana-szappanból és Diana-krémből kérek két-két adagot hűgom részére. Továbbá egy doboz fehér Diana-pudert. Sok szépitőszert használtam, de ily tökéletes készítmény egy sem volt. El is van terjedve városunkban minden jobb módú urialádban. Marseill, 1908 decz. 30.
Tisztelettel Vanderpiji Guillone.

Tisztelt gyógyszerész úr! A minden oldalról agyondicsért Diana-szappan, Diana-puder és Diana-krémből én is rendelék egy-egy adagot. Ha az én szeplőim is úgy el fognak múlni, mint az összes barátomimé, úgy több rendelést várhat tőlem, mert nagy az ismeretségem hölgyek között.
Berlin, 1908 december 26.
Tisztelettel Pauline Schneider.

Tisztelt uram! Kérek utánvét mellett három Diana-szappant. Orrom és arczom egészen vörös volt még néhány hét előtt, most a Diana-szappannal mosdom, attól teljesen megfehéredtem. Ezentul csak Diana-szappannal fogok mosakodni.
Hamburg, 1909 január 5.
Üdvözlettel
Frau Rosenberg, Beamtin.

A Diana-puder teljesen ártalmatlan, az arczón gyönyörűen és egyenletesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan, nagyon kellemes és gyenge illattal bír, éppen ezért nemcsak hölgyek, hanem urak is használják.

Egy üvegtégely Diana-crém (nappali és éjjeli használatra) ----- 1 kor. 50 fill.
Egy üvegtégely Diana-crém (csak éjjeli használatra) ----- 1 kor. 50 fill.
Egy nagy darab Diana-szappan ----- 1 kor. 50 fill.
Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt (fehér, rózsaszín vagy sárga színben) ----- 1 kor. 50 fill.

Kapható egész Európában a gyógyszerárakban, drogeriákban és parfümeriákban.
A ki nem tudja saját helységében beszerezni, az rendelje meg a központból:

Erényi Béla gyógyszerész, Budapest, Károly-körút 5.

(A legkisebb megrendelés is postafordultával utánvétellel eszközöltetik.)